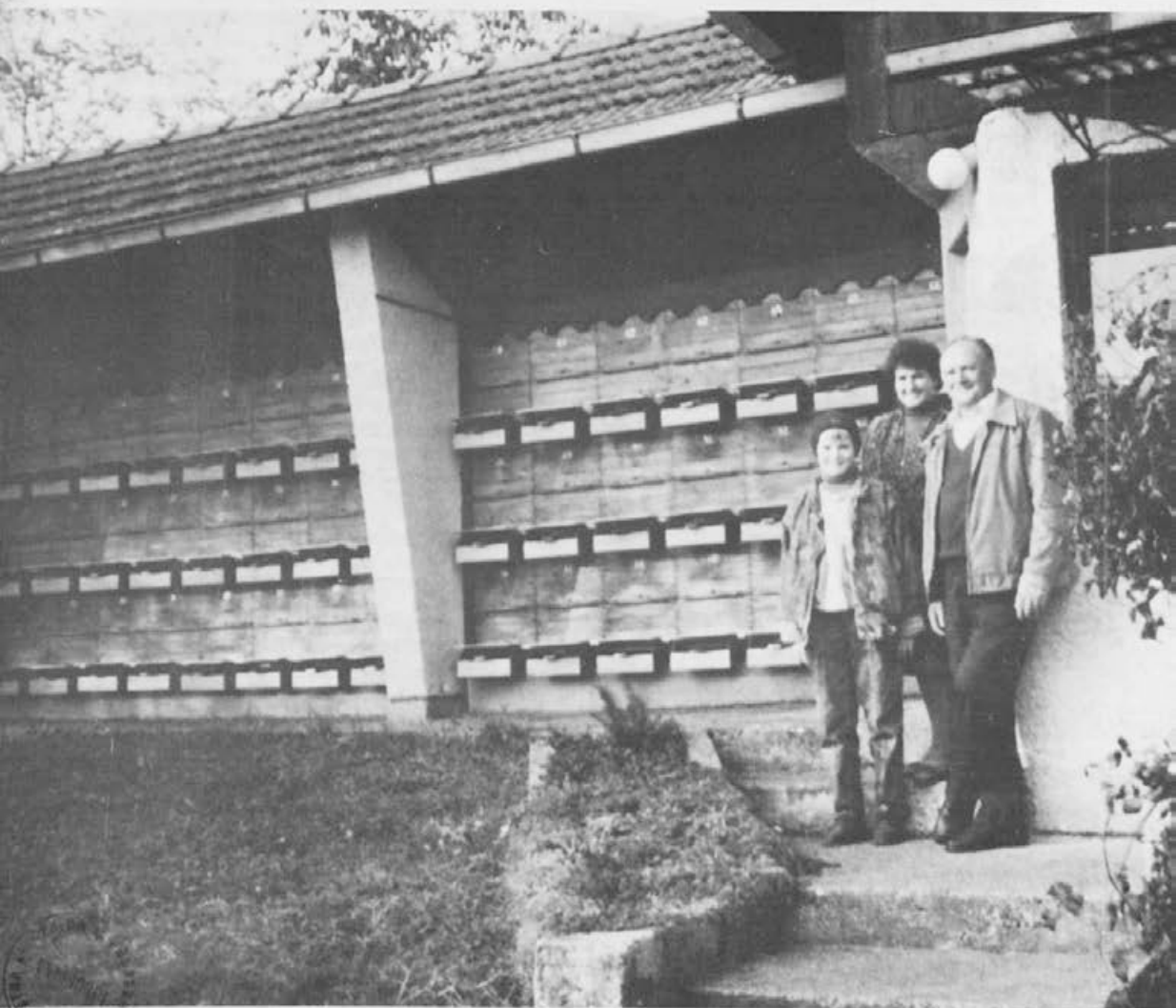

Slovenski čebelar

12

Letnik LXXXII - Leto 1990

Slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

Št. 12 1. december letnik 92

VSEBINA

D. Kresal, J. Rihar, F. Štampar: Prispevek k predlogu organizacije dela pospeševalne službe za čebelarstvo	321
Janez Firm: Čebelarjeva opravila v decembru	324

BOLEZNI ČEBEL

Jurij Senegačnik: Dimni lističi – nova možnost uporabe fluvalinata pri zatiranju varoe	326
Đuro Sulimanovič: Poročilo o delu stalne komisije za bolezni čebel podano na 32. kongresu čebelarstva v Braziliji leta 1989	330
Naum Bandžov: Higijensko obnašanje čebel delavk v družinah, okuženih s hudo gnilobo čebelje zalege	332

NAŠI ZNANI ČEBELARJI

Pavel Zaletel: Dr. Jože Rihar – cvet z drevesa slovenskega čebelarstva	334
--	-----

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Franc Kolenc: Letošnje čebelarjenje in čebelarstva bera na Štajerskem	337
---	-----

ZA KRATEK ČAS

Čebelarjev Joža: Šaljive drobtince	338
--	-----

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

ZČDS: Obvestilo čebelarskim organizacijam	339
Letna članarina ZČDS za leto 1991	339
Spoštovani čebelarji – naročniki naše revije	339
Natečaj za zaščitni znak in nalepko za slovenski med	340
Seznam predavateljev čebelarstva za sezono 1990/91	340
ČD Trebnje: Čebelarji čebelarskega društva Trebnje smo na Lanšprežu razvili svoj prapor	341
Janez Mihelič: Praznovanje 125-letnice Čebelarstva zveze Avstrijske Štajerske in 35-letnica čebelarstva šole v Gradcu	345
Anton Rozman: Srečanje čebelarjev pri jami Pekel	346
Ivan Gradič: Delo Zveze Čebelarskih organizacij Jugoslavije in razstava »Čebelarstvo 1990« v Sarajevu	347
ZČDS: Pravilnik o podeljevanju čebelarskih odlikovanj Antona Janše	349

OSMRTNICE

Slika na naslovni strani: Prizadevni čebelar Martin Vodopivec iz Krškega s svojo ženo in vnukom, ki ima veliko veselje do čebel.

CONTENTS

D. Kresal, J. Rihar, F. Štampar: Contribution to organization of advanced services for beekeeping in Slovenia	321
J. Firm: Beekeeper's occupations in December	324

BEE DISEASES

J. Senegačnik: Smoke slips – a new possibility of using a fluvalinate on the control of varroaosis	326
Đ. Sulimanovič: Report about the work of standing comition for bee diseases on the 32 th Congres of beekeeping in Brasilia	330
N. Bandžov: The cleaning behavior of bee colonies infected with American foul brood	332

PIONERS OF ADVANCED BEEKEEPING

P. Zaletel: dr. Jože Rihar	334
----------------------------------	-----

OUR BEEKEEPERS EXPERIENCES

F. Kolenc: About this year's honey harvest in the north of Slovenia	337
---	-----

FROM THE SOCIETY LIFE

M. Runtas: The notice for beekeeping organizacions	339
The notice about the height of subscription Slovenian beekeeping Society	339
A new trade-mark for the slovenian honey	340
December the month of general meeting's	341
Lecturer's of beekening in Slovenia	340
ČD Trebnje: The beekeepers of Beekeeping Society Trebnje had unfolding the flag of organization	341
J. Mihelič: Celebration of 125 years of the Beekeeping Association and 35 years of School for beekeepers in Graz – Austria	345
A. Rozman: Meeting of beekeepers near cave Pekel	346
I. Gradič: The work of Beekeeping Association ZČOJ and beekeeping exhibition in Sarajevo	347
ZČDS: Agreement of Anton Janša beekeeping decoration's	349

OBITUARIES INFORMATIONS

Prevozni čebelnjak s pobarvanimi končnicami iz Grosupljega.

PRISPEVEK K PREDLOGU ORGANIZACIJE DELA POSPEŠEVALNE SLUŽBE ZA ČEBELARSTVO

Slovensko čebelarstvo je že nekaj let v hudi krizi. Pojav varoze in poapnele zalege sta krizo še hitreje in brezobzirneje razgalila. Neugodne vremenske razmere, ki so botrovale letošnji slabi čebelji beri, za katero prof. E. Senegačnik pravi, da o njej še ni pisal, pa so prignale krizo slovenskega čebelarstva na vrhunec. Kako dolgo še, se sprašujemo tudi mi.

V preteklosti smo bili priče bolj ali manj po(ne)srečenih poizkusov predvsem organov oblasti za pomoč čebelarstvu. Posamezni, med seboj večinoma nepovezani ukrepi, kot so regresiranje »selekcioniiranih« čebeljih matic, odškodnina kooperantom za odmrle družine, prispevki za zdravila, delno (do 30 odstotkov) financiranje pospeševalcev pri Medexu, Hmezadu in ZČDS, kažejo, da niso niti zaustavili procesa poglabljanja krize, kaj šele da bi stanje izboljšali. Vse to je mogoče ugotoviti, ne samo v razgovorih s čebelarji, temveč tudi na straneh Slovenskega čebelarja, da o praznih čebelnjakih in panjih (50.000) niti ne govorimo.

Da bi preučili možnosti in določili ukrepe za izboljšanje stanja, smo nekateri čebelarji – člani Zveze kmetijskih inženirjev in tehnikov jeseni 1989 ustanovili sekcijo za čebelarstvo. O dosedanjem delu sekcije smo slovensko čebelarstvo javnost deloma že obvestili. Sicer pa smo se namenili, da bomo rezultate našega dela, potem ko jih bomo izdelali v celoti, posredovali v razpravo kot predlog delovanja, v katerega so se pripravljene vključiti tudi člani čebelarstva sekcije. Medtem je bil v Slovenskem čebelarju št. 10/1990 objavljen članek mag. J. Poklukarja »Predlog organizacije dela pospeševalne službe čebelarstva v Sloveniji«, s pozivom za »nova razmišljanja«, kajti »o predlogih avtorji še razpravljajo«. Zato smo se odločili, da na osnovi naših dosedanjih preučevanj objavimo ugotovitve in ukrepe, potrebne za obnovo slovenskega čebelarstva, predvsem pa prenosa potrebnega znanja med čebelarje.

Kriza našega čebelarstva je sistemska. To pomeni, da jo je možno postopno rešiti samo z dobro zasnovanimi in med seboj

povezanimi ukrepi, ki jih je potrebno izvajati sočasno oziroma v določenem časovnem zaporedju. Posamični ukrepi sicer lahko stanje trenutno celo izboljšajo, za daljše obdobje pa ga ne morejo spremeniti, kaj šele, da bi omogočili uspešen trajen razvoj (primer: čebelarški pregledniki niso omilili pojava čebeljih bolezni).

Na osnovi analize problemskega stanja in njihove vzročno-posledične povezave, naše ugotovitve kažejo, da bo potrebno za uspešen razvoj čebelarstva zagotoviti izvajanje naslednjih celovitih nalog oz. doseči naslednje cilje:

- čebelarstvo je del kmetijstva,
- čebelarstvo ima svoj znanstveni in visokošolski vrh,
- čebelarstvo je ekonomsko,
- javnost pozna pomen čebelarstva,
- organiziranost čebelarjev je učinkovita,
- zagotovljeno je izobraževanje čebelarjev,
- čebelje bolezni obvladamo.

Vse naloge so v medsebojni odvisnosti ali drugače: uspešnost vsake aktivnosti je odvisna od uspešnega izvajanja vseh ostalih.

Naj pred nadaljevanjem tega izredno poenostavljenega prikaza še enkrat poudarimo: projekt, ki ga pripravljamo (»Obnova in razvoj slovenskega čebelarstva«) še ni končan. Zato ga bomo v celoti objavili, ko bo končan. Celovite ugotovitve navajamo samo zato, da bi prikazali naše videnje organiziranosti pospeševalne službe za čebelarstvo, s čimer poizkušamo vplivati na kakršno koli neustrezno, pomanjkljivo ali celo škodljivo razreševanje problema prenosa strokovnega znanja med čebelarje, kar naj bi bila osnovna naloga pospeševalne službe za čebelarstvo.

Čebelarstvo je ena mnogih panog kmetijstva. Zanj veljajo vse splošne ugotovitve in zakonitosti, kot veljajo za kmetijstvo. Starejši ljudje vedo povedati, kako so še v času njihovega otroštva imeli čebele skoraj na vsaki kmetiji. Danes na kmetijah skoraj ne čebelarijo več, zato na izrazito kmetijskih območjih tudi čebel skoraj ni več. V zadnjih desetletjih odgovorni za kmetijstvo več ali manj niso obravnavali čebelarstva, pač pa je bilo prepuščeno samo sebi. Zato

je kriza čebelarstva po svoji naravi istovetna s krizo kmetijstva, le da je zaradi načetega ekološkega ravnotežja še globlja. Zato je potrebno čebelarstvo kot panogo polnopravno vključiti v kmetijstvo, stanje sanirati in panogo razvijati na način, kot je oziroma bo v veljavi za kmetijstvo kot celoto, seveda ob upoštevanju vseh posebnih značilnosti, kot je to nujno tudi za probleme vsake od kmetijskih panog.

Iz opisanega izhaja, da je potrebno tudi za čebelarstvo osnovati in zagotoviti delovanje znanstvenega in visokošolskega vrha, kot je to normalno za vse ostale kmetijske panoge. Ker je sedanje stanje na tem področju komaj omembe vredno, ugotavljamo, da je čebelarstvo edina panoga našega kmetijstva, ki takega vrha nima, in to pri narodu, ki se ponaša z Antonom Janšo in kranjsko čebelo. Sodelavci bodočega vrha morajo seveda odgovarjati zahtevam, ki za tako delo veljajo doma in po svetu. Skupaj s strokovnjaki – praktiki iz čebelarških podjetij – bodo v posebni strokovni skupini določali posamezne potrebne strokovne ukrepe in s tem tudi vsebino dela pospeševalne službe, kot je to že organizirano pri centru za pospeševanje kmetijstva za pomembne kmetijske panoge (na primer sadjarstvo, pšenica, sladkorna pesa itd.).

Zato pa mora biti tudi pospeševalna služba za čebelarstvo organizirana kot del kmetijske pospeševalne službe in delovati po njenih načelih. Zagotoviti mora prenos znanja vsem zainteresiranim – torej ne le kooperantom posameznih podjetij oziroma članom posameznih organizacij. Čebelarstva pospeševalna služba naj bo javna in organizirana na način, kot se je letos organizirala kmetijska pospeševalna služba, torej izven zadruga in podjetij.

Katero koli podjetje, ki hoče imeti strokovnjake za pospeševanje proizvodnje pri svojih kooperantih, naj ga ima le na svoj račun. Vprašanje veterinarjev pospeševalcev, kot je predvideno v predlogu g. Poklukarja, naj se reši na način, kot je v veljavi za druge panoge živinoreje, torej enotno. V prehodnem obdobju bi morda veljalo iz sredstev, namenjenih za kmetijsko pospeševalno službo, financirati še strokovnega sodelavca Zveze in urednika Slovenskega

čebelarja. Dolgoročno pa je potrebno zagotoviti, da člani organizacije iz lastnih sredstev financirajo svoj organizacijski vrh. Če to ni oziroma ne bo mogoče, pomeni, da člani ne potrebujejo take organizacije. Globoko smo prepričani, da slovenska čebelarska organizacija ne bo propadla, čebelarji jo bodo, če bo učinkovita, radi financirali.

V nadaljevanju navajamo predlog vsebine dela regijskega pospeševalca:

1. Tehnologija čebelarjenja:

Uvajanje izboljšanih postopkov v vzreji čebel: izpopolnjevanje znanja iz biologije čebel (vzreja matic, preprečevanje rojenja, vzreja čebel v kriznih obdobjih leta), uvajanje izboljšav pri AŽ panju: večanje prostora z zakladami, uvajanje paketnih čebel, nakladnih panjev pri začetnikih in organiziranja krožkov mladih čebelarjev.

2. Čebelja paša:

Namestitev splošnih opazovalnih postaj (ki so delovale v Sloveniji od 1902 do 1961).

Ustanovitev prognostične službe o medenju hoje in smreke (kakršno sta v letih 1956–1974 vodila Kmetijski inštitut Slovenije in Zavod za čebelarstvo).

Izboljšanje čebelje paše – s sajenjem medovitih rastlin na javnih zemljiščih in razmnoževanjem elitnih uvoženih pozno cvetočih vrst akacije (zlasti v sodelovanju z gozdarji).

Usmerjanje prevozov čebel: z obvestili o napovedih medenja gozdnih iglavcev, o stanju izločanja iglavcev, o stanju razvoja akacije, žepka.

3. Sodelovanje pri selekciji:

Evidentirati moramo čebelje družine, ki za varoe niso privlačne.

Nujno je testirati čebele na stopnjo čistilnega nagona pač glede na Pravilnik o pogojih za vzrejo in promet s čebeljami maticami. Regijski pospeševalec, ki je član komisije za pregled vzrejališč, evidentira tudi čebele drugih rejcev ter jih zbere v čebelnjaku zainteresiranega zasebnega čebelarja ali pri čebelnjaku področne kmetijske šole.

Pospeševalec evidentira čebelje družine nerojive narave, ki prelegajo dve ali tri leta stare matice in so dobri medarji.

4. Sezonska razporeditev dela:

– V mrtvi sezoni pospeševalec (v mese-

Pospeševanje prevažanja čebel pomeni tudi pospeševati čebelarstvo in njegovo produktivnost. . .

cih november, december, januar, februar, marec) sodeluje na zborih čebelarjev v organizaciji čebelarskih društev (po možnosti s predavanjem).

– Redno poučuje čebelarstvo (v zimskem semestru) na srednji kmetijski šoli.

– Od marca do maja sodeluje s komisijo za pregled vzrejališč in plemenilnih postaj.

– Aprila in maja: registrira – na stalnih mestih – izločanje mane zelene hojeve ušice in evidentira – na opazovanih drevesih – številčnost lekanij na smreki.

– Na srednji prirodoslovni ali kmetijski šoli vodi krožek mladih čebelarjev.

– Skozi celo leto, zlasti pa v času čebelarske sezone, občasno kontrolira splošne opazovalne postaje svojega področja.

– Skozi celo leto beleži potrebo po čebeljih družinah za oprasovanje kmetijskih kultur. Zabeleži tudi primere zastrupitev čebel.

– Oktobra in novembra beleži številčnost jajčec hojeve afide na stalnih opazovanih drevesih.

– Skozi celo leto popularizira – ob srečanjih s posameznimi čebelarji ali večjimi skupinami – preverjene izboljšave (v čebelarjenju, preprečevanju poapnele zalege, varoze itd.) ter evidentira morebitne izboljšave posameznih čebelarjev.

Za objavo pripravili:

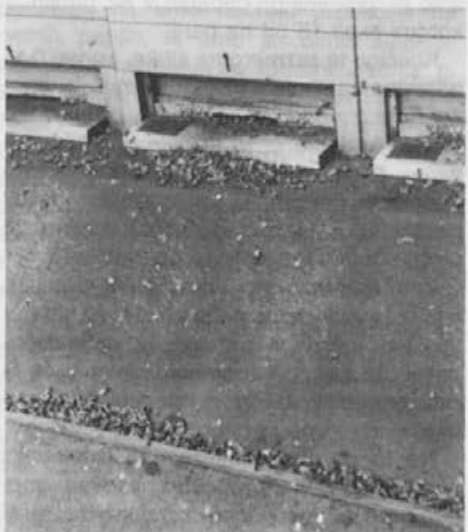
D. Kresal, prof. dr. J. Rihar, mag. F. Štampar

ČEBELARJEVA OPRAVILA V DECEMBRU

JANEZ FIRM

Leto se izteka, s tem pa tudi naše delo okrog čebel. Če smo prej opravili vsa potrebna dela pri čebelah, nam zdaj ostane le še občasna kontrola čebelnjaka, da preverimo, če je vse v redu. Čaka nas le še čebelarstvo zimsko delo, to je popravilo in priprava panjev, satnikov, orodja, čebelnjaka, morda celo prevoznega sredstva za čebele in podobno. Predvsem nas pa čaka strokovno izobraževanje, to je izpopolnjevanje starega in pridobivanje novega znanja. Iz letošnjih izkušenj in letine se lahko marsikaj naučimo. Če smo delali vestno, smo med večino pravih postopkov naredili tudi nekaj napak. Iz te mešanice pravilnih in napačnih prijemov rastejo naše izkušnje, iz njih pa naše ravnanje v prihodnje. Če smo delali hujše napake, se nam je to poznalo na letini, moči in zdravju družin že letos, »uslugo« pa smo si naredili še za prihodnje leto. Pri tem mislim predvsem na napake v postopkih čebelarjenja, ko nam družine izroje ali kako drugače oslabe zaradi nepravilnih prijemov, ko smo zaradi tega ob del pridelka. »Popravni izpit« bomo delali šele prihodnje leto in ne takoj po storjeni napaki, kot je to mogoče v industriji. Zaradi tega se čebelarji tako kot tudi drugi kmetijci učimo dlje in tudi vložena sredstva se nam počasneje obračajo. Druga težava pa je v tem, da se pogoji čebelarjenja in medenja vsako leto menjajo z večjimi nihanjem kot v drugih kmetijskih panogah, največ zaradi vedno menjajočih se vremenskih pogojev. V rastlinskem in živalskem svetu je najbolj zapleteno prav razmnoževanje oz. ohranjanje vrste, to pa je tudi najbolj občutljiv del življenja, zaradi česar se menjanje dobrih in slabih pogojev najbolj odraža v tem členu. Cvetenje oz. medenje rastlin pa je del tega člena. Od tu izvirajo dobre, slabe ali celo nikakršne letine predvsem v čebelarstvu, sadjarstvu in oljarstvu, v katerih se menjajo glavni pogoji za količino in kakovost pridelka. Ti pogoji so predvsem v predhodni razvitosti rastlinja in manonosnih škodljivcev, vreme ob cvetenju oz. medenju ter makro in mikro lokacija stojišča oz. pasišča.

Tako smo imeli letos v Sloveniji izredno slabo letino. Za lansko je veljalo, da je bila rojiva in slaba, letošnja je pa bila v primerjavi z njo nikakršna. Ogromno je čebelarjev, ki letos sploh niso točili. Toda iz izkušenj vemo, da ne kaže obupati. Za dobrimi letinami pride slaba, za slabo boljša. Le malokdaj se primeri, da za slabo letino pride še slabša, tako kot je bilo letos. Za tako slabo letino pa navadno pride dobra ali vsaj malo boljša letina in tako pričakujemo v prihodnjem letu. Vemo pa tudi, da je bila letošnja letina v kaki drugi sosednji deželi dobra ali celo odlična in bo morda tam drugo leto zato slaba, pri nas pa dobra. Prav tako tudi vemo, da so tudi pri nas letos, sicer na manjših območjih, nekateri čebelarji točili enako ali le nekoliko manj kot druga leta. Tako se je letos zgodilo tudi meni: na petih stojiščih, ki so raztresena na desnem bregu Save, je povsod izpadla majniška in junijska cvetlična paša, kostanjevega medu je bilo le za vzorec, druga cvetlična paša konec junija in julija je bila na dveh najbolj oddaljenih stojiščih povprečna, na drugih dveh pa je popolnoma izpadla. Nekaj sosednjih čebelarjev, ki čebelarijo na istem pobočju nekega hriba, pa je dvakrat točilo tako kot prejšnja leta. Pri tem je zanimivo to, da so ta stojišča na isti nadmorski višini in le nekaj nad 1000 m zračne črte oddaljena od mojega stojišča, na katerem praktično nisem točil nič. Za mesta, kjer čebelarijo ti čebelarji in kjer je v bližini tudi moje najboljše stojišče, ne pomnim, da bi kako leto ne dala nič. Iz teh izkušenj lahko potegnemo troje: prvič, da so ob povprečno slabih letinah v neki deželi tu in tam majhna področja, kjer je letina kljub temu vsaj povprečna, drugič, da del teh področij redno medu, in tretjič, da so to mala, točkasta ali podolgovata področja, velika le nekaj kvadratnih kilometrov, kjer je odločilna mikrolokacija stojišča. Kdor namerava čebelariti z večjim številom družin, se mu izplača poiskati taka stojišča. Takšna področja lahko odkrijemo le s poizvedovanji pri čebelarjih domačinih, najboljše mikrolokacijo pa lahko odkrijemo le

V letošnji jeseni je bilo tudi nekaj primerov pojava močnega ropanja čebel, ki je nastalo po uporabi enega od zdravil za zdravljenje poapnele zalege, ki oddajajo plin klor, ko jih damo v vodo. Zato zaradi možnosti napake pri doziranju ali v navodilih svetujemo čebelarjem, da vedno najprej preizkusijo zdravilo le na eni družini. Težave z ropom je imel tudi čebelar iz Črnuč pri Ljubljani.

z večletnim primerjalnim preizkušanjem stojišč.

Še nekaj o pisanju mesečnih opravil:

Ne vem, koliko sem bil s pisanjem letošnjih opravil koristen, vem le to, da se še zdaleč nisem približal kakovosti mesečnih opravil inž. Marjana Debelaka za leto 1985, ki so od vseh najboljša. Nekaj podobnega bi zmoget le (časovno in strokovno), če bi se poklicno ukvarjal z organizacijo in tehnologijo čebelarjenja kot pospeševalec specia-

list za to področje. To službo bodo v republiškem merilu v bližnji prihodnosti tudi ustanovili, za kar sem pred letom dni tudi dal pobudo. Delo enega pospeševalca ali celotne skupine pa bo tudi pisanje vsakoletnih mesečnih opravil, kajti tu mora imeti besedo stroka. Z odmikom od najprimernejše usmeritve namreč lahko – posebno pri začetnikih – naredimo več škode kot koristi.

DIMNI LISTIČI – NOVA MOŽNOST UPORABE FLUVALINATA PRI ZATIRANJU VAROE

dr. JURIJ SENEGAČNIK

V prejšnjem članku sem opisal, kako vodna emulzija fluvalinata učinkuje na pršice varoe (12). Pri teh poskusih smo se omejili na eno samo možnost oz. koncentracijo. Koncentrat fluvalinat, imenovan klartan (Sandoz, Francija, 240 g aktivne snovi na liter), smo razredčevali v razmerju 1:1000 z vodo. Tako dobljeno emulzijo smo razprševali po čebelah v AŽ panjih, v količini okoli 15 ml na panj.

Količina te razmeroma šibke, komaj 0,1-odstotne raztopine oziroma emulzije koncentrata z vodo, je zanesljivo učinkovala. V zelo kratkem času so bile uničene vse varoe, prisotne na čebelah, ne pa tudi tiste v pokritih celicah, ki jih je možno uničiti kvečjemu s hlapi mravljinčne kisline, ki prodira tudi skozi celične pokrovčke.

Zato moramo taka zdravljenja, ki uničujejo le zajedavce na čebelah in ki jih imenujejo tudi točkovna zdravljenja, večkrat ponoviti, če želimo zanesljive učinke in če bi radi preprečili, da se z mladimi čebelami izglele varoe ne bi naprej razmnoževale.

Na to so opozarjali že prvi izdelovalci akaricidov, npr. Japonci pri njihovem znanim in dokaj uspešnem zdravlilu danikoro-perju.

Velikokrat pa se čebelar znajde v položaju, ko je potrebno le eno samo dimljenje z zanesljivim akaricidom oz. le enkratna intervencija z akaricidom na primeren način.

Ob upoštevanju fizikalno-kemijskih lastnosti fluvalinata v čistem stanju (ki ga danes že vnašajo na PVC trakove, imenovane apistan) in nekaterih njegovih agrikulturnih koncentratov, ki pri nas sicer niso registrirani, lahko pa služijo kot zelo uporabna osnova za izhodiščne poskuse, se seveda ponujajo še nadaljnje možnosti. Te niso nič manj učinkovite (1,2,10) in so povrh tudi zelo poceni, na kar bi morala začeti misliti naša farmacevtska industrija.

Poleg tega pa že tudi vodna emulzija fluvalinata poenostavlja uporabo.

Materiali in metode

Iz obilne literature o dimljenju čebel, ki jo slovenski čebelarji še kako dobro poznamo, je razvidno, da zdravilni dim lahko proizvajamo v specialnih kadih ali s tako imenovanimi dimnimi lističi. V kadih na žerjavici zgorevajo tablete ali koluti, prepojeni z zdravilno snovjo, dim, ki nastaja, pa se skozi žrela vpihava v plodišča panjev. Nekatere naprave, pa tudi naprave iz akaricida in primerne nosilca, proizvajajo različne učinkovite aerosole. Take naprave so se pojavile že pred več leti in so jih pri nas imenovali dihurje. Pomembni so bili predvsem za večja čebelarstva.

Druga možnost pa je, da na varoo vplivamo z dimom, ki nastaja pri tlenju dimnega lističa. Za manjše število panjev je to enostavnejša rešitev.

Dimljenje, kakršnokoli že, lahko poteka ob zaprtih ali odprtih žrelih. Naše izkušnje kažejo, da se čebele ob dimljenju pri odprtih žrelih skorajda ne vznemirjajo, pri zapiranju panjev pa tu in tam lahko pride do stresa, katerega posledica je lahko tudi izguba matice. To pa je usodno zlasti proti jeseni ali jeseni, saj tedaj pogosto ni dovolj rezervnih matic.

Uporaba pravilno pripravljenih dimnih lističev ima določene prednosti pred nekaterimi drugimi postopki.

Najpomembnejša med njimi se zdi ta, da je tu količina nanešenega zdravila natančno dozirana in je zato mogoče pričakovati ustrezen učinek. Vendar čebelarji včasih žal pozabijo pogledati, do kdaj je sredstvo uporabno. Če je rok uporabnosti potekel, je vprašljivo, kakšni bodo rezultati. Vemo, da je veliko čebelarjev pri zatiranju varoe drago plačalo svoje neznanje in naivnost. Največji slovenski čebelar g. Janko Pislak

je o teh stvareh zelo trezno govoril na lanskem republiškem posvetovanju.

Zaradi enostavnosti, zanesljivosti pri učinkovanju smo že pred leti, še pred dobo fluvalinata, ko smo delali še z amitrazom, izdelali lasten delovni postopek. Tu pridobljene izkušnje so nato služile kot osnova pri dimljenju s fluvalinatom (13, 14, 15). Tehnika dimljenja je enaka kot pri delu z amitrazom, zamenjali smo le akaricid.

Kot osnova za dimljenje z amitrazom nam je služila 20-odstotna raztopina te snovi, pri nas pod imenom mitac 20. Pri doziranju 0,1 ml te tekočine na papirček je bila količina akaricida 20 mg, kolikor dovoljujejo oziroma predvidevajo jugoslovanski predpisi.

Pri dimljenju s fluvalinatom smo kot izhodno substanco uporabljali pri nas neregistrirani koncentrat te snovi, imenovan mavrik (izdelovalec: Sandoz, Francija). To je rumeno olje, ki vsebuje fluvalinat, raztopljen v posebno aromatski frakciji nafte in vsebuje 240 g aktivne snovi na liter, sp. teža je 0,963. Oralna LD₅₀ doza za podgane je 1097 mg/kg telesne teže. Mavrik se dobro meša z različnimi organskimi topili, kar omogoča enostavno pripravo raztopin različnih koncentracij, ki jih želimo uporabljati (1,2,10).

V naši začetni fazi smo se odločili za razredčitveno razmerje 1:4, kar pomeni, da smo k enemu delu mavrika dodali štiri dele topila (medicinski benzin). Na dimni papirček smo nanесли 0,1 ml te razredčine, v kateri je bilo 4,8 mg čistega fluvalinata, torej 1,2 mg več kot pri uporabi vodne emulzije (12).

Raztopino smo vselej nanесли na sredino koščkov filter papirja (velikosti 8 x 1,5 cm), ki smo ga prej prepojili z 10-odstotnim KNO₃. Na enem koncu tleče papirčke smo obešali na plodiščno okence v AŽ panjih ali pa smo prepognjene po dolžini v obliki črke V in tleče (ne goreče) na obeh koncih polagali na koščkih pločevine na dno panjev pod plodiščne sate. Vnašali smo jih lahko tudi skozi žrela, ki so med dimljenjem tako ali tako ostala odprta. Za kontrolo uspešnosti dimljenja smo na dnu panjev nameščali kontrolne plošče iz lepenke ali tenke pločevine, namazane z vazelinom.

Dim, ki je pri tlenju nastajal in se enakomerno širil posebno po plodišču, delno pa tudi po medišču, čebel sploh ni vznemiril. Čez eno uro je večina varoj, prisotnih na čebelah, že odpadla in bi jih že lahko šteli, vendar smo to običajno storili naslednje jutro.

Namesto opisane raztopine mavrika (1:4) bi bilo seveda z enakim uspehom možno uporabljati tudi vodno emulzijo klaršana (1:4), le da bi morali papirčke z naneseno emulzijo prej dobro osušiti, da bi le-ti normalno tleli.

Rezultati in razprava

Postopek s fluvalinatnim dimom, ki smo si ga zamislili sami, saj v literaturi tovrstnih podatkov ni, smo načrtno preskusili na osmih panjih, ki smo jih dimili šestkrat zapored v razmakih po štiri dni. Zadnje, tj. šesto dimljenje, na tabeli št. 1 označeno z A, je bilo namenoma opravljeno z amitrazom, da bi izključili sleherni dvom. Amitraz je namreč znan kot izredno učinkovit akaricid (3,4,5,6,7,8,13,14,15), zato je bilo pričakovati, da bomo tako po svetu kot pri nas z njim zanesljivo potrdili ali ovrgli pričakovano učinkovitost fluvalinata.

Naše pričakovanje se je seveda v celoti izpolnilo. Na izvedenih točkovnih intervencijah je fluvalinatni dim, podobno kot prej fluvalinatna vodna emulzija (12), ob vsakokratnem dimljenju uspešno uničeval varoe, prisotne na čebelah.

Na tabeli 1 so rezultati dimljenja prikazani v sedmih kolonah. V prvih šestih najdemo število mrtvih varoj po zaporednih dimljenjih, v sedmi pa skupno število odpadnih zajedavcev za vsak panj. Seštevek števil v vsaki koloni pomeni skupno število odpadlih varoj ob posameznih dimljenjih, seštevek sedme kolone pa skupno število odpadlih varoj pri celotnem zdravljenju, tj. 854 oziroma v povprečju 106,7 na panj. Ker so bile vse družine spomladi zdravljene, seveda to povprečje še ni bilo zaskrbiljujoče, bi pa postalo naslednjo spomlad, če bi zatiranje ne bilo.

Rezultati kažejo, da je bilo dimljenje s fluvalinatnimi lističi uspešno. Ker so bile družine v spomladanski dobi zdravljene in ker smo tudi izrezovali pokrito trotovino, se

okužba ni mogla preveč razviti, o čemer literatura sicer poroča (7,8,9,14,15).

Gledano po horizontalah, vidimo, da je skupno število odpadlih varoj od panja do panja različno. Najmanjše najdemo pri družinah št. 5 in 3, pri ostalih pa so te vrednosti

večje. Čeprav so bile družine približno enake moči in ves čas v enakih eksperimentalnih okoliščinah, so razlike v okuženosti očitne. Pripisujemo jih predvsem različno odpornosti na varoo, ki je tu posebej ne obravnavamo.

Tabela 1.: Učinek fluvalinatnih dimnih papirčkov na pršice varoe.
Table 1.: Influence of fluvalinate smoking paper strips on varroa mites.

Nr. of hive	Število mrtvih varoj po posameznih dimljenjih (na razmake po 4 dni)						Mrtve varoe skupaj Dead varroa mites together
	Number of dead varroa mites after subsequent fumigations (at 4 days intervals)						
	I	II	III	IV	V	VI-A	VII
1	32	13	10	18	5	—	78
2	59	36	3	1	3	1	103
3	11	12	3	—	—	—	26
4	23	3	—	3	8	3	40
5	13	3	2	3	—	2	23
6	24	7	4	3	—	2	40
7	138	90	53	98	8	1	388
8	93	7	6	25	20	5	156
Skupaj Together 1-8	393	171	81	151	44	14	854

Legenda: VI-A = Dimljenje z amitrazom
VI-A = Smoking with amitraze

Po skupnem številu odpadlih varoj in po številu le-teh ob prvem dimljenju izstopata predvsem družini št. 7 in 8. Obe, in tudi družina št. 1, po četrtem dimljenju kažeta več poginulih varoj kot pri tretjem, kar ne preseneča preveč. To dejstvo samo dokazuje, da je vdor varoe v celice neenakomeren in da moramo za zanesljivo uničenje zajedavca opraviti vsaj štiri ali pet zaporednih točkovnih intervencij v razmaku štirih ali petih dni ali pa enkrat ali dvakrat dimiti šele v dobi brez zalege, če že ni prepozno.

Z večkratnimi zaporednimi zdravljenji z akaricidom preprečujemo, da bi se izlegle mlade varoe v prevelikem številu naselile v zaleženih celicah in se tam razmnoževale. Če upoštevamo resno opozorilo Liebiga (9), da je faktor razmnoževanja varoe v sezoni tudi do 1:150, lahko izračunamo, da bi nekatere od zdravljenih družin naslednje leto propadle. Treba je vedeti, da se varoa zelo prilagodi življenjskemu ciklu čebelarje družine in da se jeseni porajajo (če jih seveda ne uspemo zatreti) dolgožive prši-

ce, ki v veliki meri preživijo zimo ter med tem časom parazitirajo svoje gostitelje. Pri tem čebelarje družine seveda močno slabijo in začnejo že spomladi, če ne ukrepamo ali če ukrepamo napačno oziroma neuspešno, naglo propadati.

Z več zaporednimi dimljenji nam je torej uspelo varoo dokaj dobro zatreti, stoodstotno pa se nam to nikoli ne posreči, že zaradi okoliških čebelarjev ne, katerih ukrepanje je pogosto manj zadovoljivo in uspešno, kot bi bilo želeti.

Zelo učinkovit in cenen postopek proti varozi je dimljenje rojev in narejencev, kjer ni zalege. Tu z enim samim posegom lahko uspešno zatremo varoo.

Količina akaricida, uporabljena pri enem dimljenju (če gre za navaden AŽ panj), je bila pri našem poskusu le 4,8 mg, kar pri petih zaporednih dimljenjih zneso 24 mg. To pa je komaj malo več kot vnesemo akaricida pri eni sami uporabi amitraza, tj. 20 mg. Le-ta je sicer zelo učinkovit, a bolj toksičen. Razen tega bi bila cena industrijskega dimnega papirčka, če bi ga realizirali, nedvomno ugodnejša, kot je cena apistanškega traku (danes 30 din).

V našem članku opisujemo poskuse z eno samo koncentracijo razredčene raztopine mavrika. Pri razredčitvi raztopine, ki v litru vsebuje 240 g fluvalinata v razmerju 1:4, dobimo raztopino z 48 g te snovi na liter. Če uporabimo 0,1 ml te tekočine na filter papirček, naneseemo torej 4,8 mg. Veljalo bi poskusiti še s kako nižjo koncentracijo oziroma količino, da bi ugotovili najnižjo spodnjo mejo učinkovitosti.

V premislek in spodbudo nam je, da pri enem od naših farmacevtskih podjetij vzbudimo dovolj zanimanja za izdelavo opisanih papirčkov oziroma konkretnije lističev in ustrezne raztopine za nakapavanje s primernim dozatorjem vred.

Dodatno prednost dimnega papirčka vidimo tudi v izredno majhni količini uporabljenega akaricida. Ta je pri uporabi prepojenih nosilcev gotovo večja (3,4,5,6), posebno pa je velika pri posegu z drugimi akaricidi, npr. s folbeksom VA, pri katerem je na enem dimnem papirčku okrog 370 mg dibrompropilata (13).

Preprosti poskusi z dimljenjem fluvalinata so torej dokazali mnogostransko uporabnost in učinkovitost omenjenega akaricida.

Povzetek

Ker smo z večkratno zaporedno uporabo majhnih količin fluvalinata v vodni emulziji uspešno zatirali varoo, smo isto želeli doseči tudi z večkratnim zaporednim dimljenjem okuženih čebeljih družin. Količina vnešenega fluvalinata je bila pri dimljenju 4,8 mg na panj, torej 1,2 mg večja kot pri uporabi vodne emulzije.

Za dimljenje smo izdelali lasten postopek, ker v strokovni literaturi možnosti za dimljenje s fluvalinatom niso opisane. Na koščke filter papirja, prepojenega z 10-odstotno KNO_3 , smo vnesli po 0,1 ml raztopine fluvalinata, v kateri je bilo 4,8 mg te snovi. To raztopino smo dobili tako, da smo mavrik (to je industrijski agrikulturni koncentrat fluvalinata v posebni aromatski frakciji nafte, ki vsebuje 240 g aktivne snovi na liter) v razmerju 1:4 razredčili z medicinskim benzinom.

Tleče papirčke smo bodisi obešali na plodiščno okence ali pa smo jih polagali na

dno panjev. Po petih zaporednih dimljenjih v razmaku po štiri dni, smo šesto, končno kontrolno dimljenje izvedli še z amitrazom (20 mg akaricida v dozi).

Celotni postopek je bil uspešen in družine so bile dobro očiščene zajedavcev, tako da so zimo, ki je dimljenju sledila, dobro preživele in spomladi lepo napredovale.

Ker je uporaba fluvalinatnih papirčkov enostavna, zelo primerna za točkovne intervencije in tudi poceni, bi bilo potrebno in koristno za njihovo izdelavo spodbuditi zanimanje kake tovarne zdravil. Količina čebelam že tako malo nevarnega fluvalinata, vnešenega v panj, je poleg vsega znatno nižja kot pri uporabi drugih akaricidov.

Summary

Having found a very good efficacy in controlling varroatose with several successive applications of fluvalinate water emulsion, we wished later to obtain the same of similar results by several successive fumigations the bee colonies with fluvalinate smoke. Whereas the dosis of acaricide in using water emulsion was 3.6 mg pro hive, here it was a little higher, i.e. 4.8 mg. Other, lower amounts were not tested.

The smoke strip procedure was performed according to our own procedure, since there are no available data for fumigating the bees with fluvalinate: 0.1 ml of 1 + 4 solution (i.e. 20 % v/v) of Mavrik (industrial agricultural concentrate of fluvalinate, 240 g/litre, Sandoz, France) in medicinal petrol, containing 4.8 mg of acaricide was dropped on paper strips 8 x 1.5 cm, preliminary soaked with 10 % KNO_3 and dried.

In some cases the strips were hung behind the combs in the brood chamber, but usually they were folded lengthwise into an inverted V-shape and placed at the bottom of the hives. After ignition at both ends they were allowed to smolder until the final extinction. During the treatment the hive entrances were open and it seemed that the bees were not excited at all.

The fallen varroa mites were captured on sticky papers for counting. After five fumigations with fluvalinate at intervals of four days the sixth treatment, conducted this time with amitraz smoke, revealed in total in eight hives only 14 varroa mites, while at the first fumigating there were 393 fallen mites. In total, 840 mites were killed by fluvalinate in eight hives during five smoking procedures and 14 in the last control conducted by amitraz. It seems therefore that the performed fluvalinate smoke strips treatment was a successful one.

The introducing of this procedure into the quotidian practice becomes desirable, since it is simple, sheep and suitable especially for cases where only one or two treatments are to be made instead of hanging into the hive the expensive PVC fluvalinate strips. Beside this, the amount of the applied active substance, practically very little harmful to bees, is extremely low, what seems to be important, too.

Literatura

1. Apistan, tehn. prospekt, Zoecon, USA.
2. Apistan, tehn. prospekt, izvor neznan.
3. Borneck, R., Merle, B.: La varroatose à l'Institut technique de l'Apic, Essais sur apistan en 1988, La stanté de l'abeille, 109, jan.-fevr. 1989, 14-22.
4. Faucon, J.P.: Traitement avec l'amitrazé par évaporation ou à froid, Rev. Franc. d'Apic., 460 (1987, févr. 71-72).
5. Faucon, J.P.: Exposé enregistré au Congrès National d'Apiculture de Toulouse, sept. 1988.
6. Faucon, J.P., Flamini, C.: Traitement de la varroatose, Étude comparative de dispositifs à libération lente, La santé de l'abeille 109 (1989) 1-2, 27-38.
7. Kovačević, A.: Nova sredstva proti varrozi. Slov. čebelar, 91 (1989) 1, 8-10.
8. Kovačević, A.: Upotreba fluvalinata u suzbijanju medonosne pčele, magistrsko delo, Veter. fakulteta Univerze v Zagrebu, 1989.
9. Liebig, G.H.: Varroa - Leitfaden, Landesverband Württembergischer Imker, Stuttgart.
10. Mavrik Aquaflow and Pentac Aquaflow, Techn. Bulletin, Zoecon Corp., Sandoz Comp., Dallas, USA.
11. Ruttner, F.: Ein neues Verfahren zur wirksamen Kontrolle des Varroabefalls: Langzeitbehandlung zur Brutzeit, Bienenvater 109 (1988) 11, 359-365.

12. Senegačnik, J.: O učinkovitosti različnih aplikacij fluvalinata pri zatiranju varoze. I. Poskusi z vodno emulzijo fluvalinata. Oddano za tisk v Zbornik Veter. fakultete, julij 1990.

13. Senegačnik, J.: Ostanke zdravil v medu in novosti v kemoterapiji čebeljih boleznih v svetu, Slov. čebelar 90 (1988) 12, 371-375, in nadaljevanje v št. 91 (1989) 1, 25-26.

14. Senegačnik, J.: Moje izkušnje pri zatiranju varoe. Slov. čebelar, 91 (1989) 4, 116-120.

15. Senegačnik, J., Gregorc, A.: Prispevek k eksperimentalnemu študiju učinkovitosti fluvalinata, Slov. čebelar, 92 (1990) 3, 69-78.

16. Witherell, P.C. and Herbert, E.W.: Evaluation of Several Possible Treatments to Control Varroa Mite Varroa Jacobsoni (Oud.) on Honey Bees in Packages, Amer. Bee Journal, June 1988, 441-445.

Raziskavo so financirali: Raziskovalna skupnost Slovenije, Raziskovalna skupnost mesta Ljubljane, Republiška veterinarska uprava in Zveza Čebelarских društev Slovenije, Ljubljana. Naslov avtorja: Prof. dr. Jurij Senegačnik, Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani.

POROČILO O DELU STALNE KOMISIJE ZA BOLEZNI ČEBEL, PODANO NA 32. MEDNARODNEM KONGRESU ČEBELARSTVA V BRAZILIJ, LETA 1989 dr. ĐURO SULIMANOVIĆ

Komisija za bolezni čebel je določila, da posamezen poročevalec lahko poda samo en referat o določeni bolezni, referirati pa mora avtor sam. Od velikega števila prijavljenih referatov jih je bilo za ustno predstavitve izbranih le 33. Referati so bili prebrani na treh zasedanjih, ki so jim predsedovali: Ingemar Fries (Švedska), Martha Gilliam (ZDA), Wolfgang Ritter (ZR Nemčija), Loukas Santas (Grčija) in Đuro Sulimanović (Jugoslavija). Referati so bili predstavljeni v naslednjem vrstnem redu (navedeno je ime referenta, brez soavtorjev):

I. ZASEDANJE

1. W. Engels (ZR Nemčija), Odnos med gostiteljem in zajedavcem pri varozi;
2. H. Shimanuki (ZDA), Načini odkrivanja Varroa jacobsoni;
3. G. Moretto (Brazilija), Raziskave okužbe z Varroo jacobsoni na afrikanizirani in italijanski čebeli v treh klimatskih področjih Brazilije;
4. J. Kulinčević (Jugoslavija), Tri genera-

cije dvojne genetske selekcije medonosne čebele, odporne in sprejemljive;

5. D. Message (Brazilija), Pojav čebeljih boleznih v centralnem in južnem področju Brazilije;

6. H. Hansen (Danska), Poskusi infekcije z Bacillus larvae;

7. A. Gueraa (Kuba), Uporaba nekaterih nitrofuranskih derivatov pri zdravljenju bakterijskih boleznih družin Apis Mellifica;

8. J. Faucon (Francija), Bolezni živali: ekopatološka raziskava;

9. M. Vidal (Brazilija), Strupenost insekticidov na delavke Apis mellifera adansonii;

10. W. Drescher (ZR Nemčija), Vpliv subletalnih doz pesticidov na čebelje družine.

II. ZASEDANJE

1. D. De Jong (Brazilija), Varoza in akarozna v tropski klimi;

2. M. Issa (Brazilija), Encimski in proteinski model Varroo jacobsoni in Apis mellifera v Braziliji in ZR Nemčiji;

3. W. Ritter (ZR Nemčija), Preiskava

umetno okužene zalege z varoo na sekundarne infekcije;

4. A. Sommaruga (Italija), Mikroskopska preiskava ličink *Apis Mellifera* L., okuženih s parazitom *Varroa jacobsoni*;

5. S. Fuchs (ZR Nemčija), Nagnjenost *Varroa jacobsoni* Oud. k trotovski zalegi, kot signifikanten parameter parazitske reprodukcije;

6. E. Michelette (Brazilija), Pojav varoze pri naravnih rojih afrikanizirane čebele;

7. R. Borneck (Francija), Nova testiranja zatiranja varoze z apistanom (fluvalinat);

8. W. Schmid (Švica), Razvojni vidiki apitola;

9. E. Rademacher (ZR Nemčija), Testiranje sistemskega akaricida apitola glede na delovanje proti *Varroi jacobsoni* pri aplikaciji v čebelji družini;

10. K. Krieger (ZR Nemčija), Koncentracija ostanka zdravila v vzorcih medu in voska po nekajletnem zatiranju varoze s perizinom;

11. R. Silva (Brazilija), Sistemsko zdravljenje varoze s perizinom;

12. R. Kosteci (Poljska), Varoacidno delovanje določenih snovi;

13. N. Heinlein (ZR Nemčija), Zatiranje varoze z ogljikovim disulfidom.

III. ZASEDANJE

1. G. Vorwohl (ZR Nemčija), Kontaminacija medu s cezijem-137;

2. M. Gilliam (ZDA), Čiščenje čebel in antagonistična normalna mikroflora pri zatiranju poapnele zalege;

3. K. Takeuchi (Japonska), Pojav in zatiranje poapnele zalege na Japonskem;

4. Đ. Sulimanović (Jugoslavija), Širjenje poapnele zalege in njeno zatiranje v Jugoslaviji.

5. A. Gueraa (Kuba), Potrditev nekaterih antimikotikov in kemoterapevtskih proizvodov pri zdravljenju poapnele zalege družin *Apis mellifica* L.;

6. A. Toscanok (Urugvaj), Preverjanje zatiranja in smrtnosti *Varroa jacobsoni* Oud. po uporabi 10-odstotnega fluvalinata;

7. L. Santas (Grčija), Preliminarni poskusi zatiranja varoze z apitolom;

8. G. Vorwohl (ZR Nemčija), Poskus

dokazovanja persistence apitola v kemolimfi čebele;

9. Đ. Sulimanović (Jugoslavija), Zatiranje varoze z apitolom;

10. O. Casanova (Venezuela), Preučevanje nekaterih parazitnih boleznih medonosne čebele *Apis mellifera* L. v državi Tachira – Venezuela.

SEKCIJA ZA POSTERJE

V sekciji za posterje je bilo prikazanih osem posterjev o boleznih čebel. Nikola Kezić (Jugoslavija) je prikazal možnost spremljanja onesnaženosti okolja z ugotavljanjem aktivnosti fermentov za detoksikacijo pri čebelah delavkah.

Iz navedenih referatov je razvidno, da raziskovalce čebeljih boleznih najbolj zapolnjuje varoza. Na drugem mestu je zanimanje za poapnelo zalego, šele na tretjem pa huda gniloba čebelje zalege. Sledijo zastrupitve, akaroze in ostale bolezni čebel.

Posebnost brazilskega kongresa je, da je bila velika pozornost namenjena varozi afrikanizirane čebele (Engels) ter varozi in akarozi v tropskem klimatskem področju (De Jong). Konkurenca med več samicami varoe v trotovski zalegi povzroči slabšo reprodukcijsko sposobnost. Zato je v končnem rezultatu število potomcev enako, kot če bi bila v čebelji ali trotovski celici ena sama samica (Fuchs). Z mikroskopsko histološko analizo so prikazali velike spremembe, posebno v maščobno beljakovinskem delu ličink čebel, ki jih povzroči škodljivo delovanje varoze (Sommaruga). Opozorili so, da ima pri zatiranju boleznih velik pomen zgodnje ugotavljanje le-te (Shimanuki). Z zdravljenjem sistemskega delovanja in s pomočjo posebnih podložk, lahko varozo opazimo zelo zgodaj (Sulimanović). Z dodajanjem citronske kisline se poveča delovanje apitola, ki ga dajemo v hrano (Rademacher). Velik uspeh pri zatiranju varoze pripisujejo zdravilom na podlagi fluvalinata (Borneck). Edino novo sredstvo za zatiranje varoze je ogljikov disulfid (Heinlein). Posebno pozornost in zaskrbljenost so izzvali referati o nevarnosti ostankov zdravil v medu in vosku. Menijo, da je analitična metoda premalo občutljiva, če z njo ne

odkrijemo sledov zdravil, ki so bila predhodno aplicirana. V vosku je bilo ugotovljeno 400-krat več ostankov perizina kot v medu. Po 30-minutnem gretju na 120 °C, so se te količine zmanjšale za 70 odstotkov (Krieger). Poseba pozornost je posvečena nadaljnji selekciji čebel, odpornih na varozo (Kulinčević).

V prikazu poapnele zalege so še posebej poudarjali veliko odpornost povzročitelja bolezni. Novi podatki kažejo, da spore povzročitelja lahko preživijo tudi 38 let (Gilliam). Enak vpliv na nastanek bolezni imajo hladna in vlažna klima ter vročina in suša. Oboje namreč povzroča v čebeljih družinah stres in s tem pogoje za razvoj bolezni. Na

japonskem je od 1459 anketiranih čebelarjev 75,6 odstotkov imelo izkušnje, 71,1 odstotek pa tudi izgube zaradi poapnele zalege (Takeuchi). Do razvoja poapnele zalege je privedlo zdravljenje proti varozi z akaricidi. Klinični znaki bolezni izginejo po uporabi zdravila yukoluck-A (Sulimanović).

Na področju centralne in južne Brazzilije niso odkrili hude gnilobe čebelje zalege, vendar vzorce medu preventivno pregledujejo (Message)! Pogosti pojavi pa so bile mešičkaste zalege. V Brazziliji sem imel tako priložnost videti in posneti najtežji primer mešičkaste zalege v svoji praksi.

Pčela 1/90. Prevod. V. Schneider

HIGIENSKO OBNAŠANJE ČEBEL DELAVK V DRUŽINAH APIS MELLIFERA CARNICA L., OKUŽENIH S HUDO GNILOBO ČEBELJE ZALEGE mag. NAUM BANDŽOV

Po objavi v članku z gornjim naslovom dobivam vse več pisem in telefonskih klicev, v katerih me čebelarji iz vse Jugoslavije prosijo za dodatna pojasnila. Ker na vsa postavljena vprašanja ne morem odgovoriti prek telefona in ker bi bilo našim čebelarjem koristno povedati tudi kaj več o dosedanjih raziskavah te bolezni v svetu, sem se odločil napisati nekaj o povzročitelju ameriške gnilobe – *Bacillus larvae*, o poteku okužbe in življenjskem okolju, pa tudi o genetskem obnašanju čebelje družine kot socialnega bitja v odnosu do hude gnilobe ter o selekciji čebel, odpornih na to bolezni.

Znanost je potrdila, da je za uspešno borbo proti katerikoli bolezni nujno potrebno poznati in razumeti kompleksno interakcijo, tj. odnose med čebelami in povzročiteljem bolezni. Naše čebelarje bi namreč morali čim bolj izobraziti, da bi se vsi skupaj lahko uspešno postavili po robu tej in tudi drugim čebeljim boleznim.

Pri tem želim opozoriti, da prevelika uporaba zdravil v čebelarstvu vodi k zmanjšanju odpornosti čebeljih organizmov pred boleznimi, prihaja pa tudi onesnaženja medu.

V zadnjem času je naše čebelarje zajela prava »zdravilomanija« in kar naprej spra-

šujejo, katera zdravila naj dajejo čebelam kot preventivo. Nekateri naši »ugledni« čebelarji, med katerimi so celo veterinarji in zdravniki, si jemljejo pravico za propagiranje uporabe zdravil v preventivne namene, in to v velikih dozah, pri tem pa pozabljajo na koristnost bioloških, genetskih in tehnoloških metod preprečevanja bolezni ter na vzrejo takih čebel, ki se znajo bolelnju same postaviti po robu. Naš čebelar, ki o uporabi zdravil ni dovolj poučen, dozo še poveča in tako naredi sebi in okolici »medvedjo uslugo«.

Če bom s svojim pisanjem uspel pomagati našim povprečnim čebelarjem (ki so v večini) in če bodo pri svojem delu znali uporabiti vsaj nekaj tega, o čemer berejo, bom zelo zadovoljen.

Članki, ki bodo objavljeni v nadaljevanjih, so rezultat dela mnogih raziskovalcev hude gnilobe čebelje zalege. Prizadeval sem si, da iz teh gradiv povzamem bistvene stvari, ki bi bile razumljive tudi našemu povprečnemu čebelarju, ki želi vzgojiti boljše matice zase, za prijatelje ali za prodajo. Koliko mi bo pri tem uspelo, bo pokazala prihodnost.

V svetu je splošno znano, da se proti hudi gnilobi lahko uspešno borimo z biološkimi, tehnološkimi in medikamentnimi metodami, pač glede na stopnjo okuženosti.

Za to problematiko sem se začel posebej zanimati po tridnevnem čebelarjem seminarju, ki je oktobra 1983 potekal v Vinkovcih. Organiziral ga je oskrbovalni center zveznega sekretariata za ljudsko obrambo, vodil pa prof. dr. Jovan Kulinčević, ki je med drugim govoril o odpornosti čebel pred različnimi boleznimi, tudi na hudo gnilobo. Pozneje me je na to problematiko usmeril še prof. dr. Đuro Sulimanović, ki je na posvetovanju čebelarjev decembra 1983 v Zagrebu govoril o metodi zdravljenja hude gnilobe z antibiotiki in kemoterapevtiki.

Po tem sem si zastavil dve nalogi:

1. da odkrijem čim več strokovne literature, ki govori o odpornosti čebel pred hudo gnilobo;

2. da s praktičnimi metodami preizkusim te možnosti na *Apis mellifera carnica*.

Ugotovil sem, da je v svetu veliko literature, kjer so opisane večletne raziskave znanstvenikov in študentov. Njihov prispevek je v tem pogledu zelo pomemben.

Vse to me je spodbudilo, da sem se leta 1984 vpisal na podiplomski študij čebelarstva na naravoslovno-matematični fakulteti v Beogradu, in sicer pri prof. dr. Miloju Krniću. Tega leta sem začel tudi s skromnimi praktičnim poskusi.

Naslov moje magistrske naloge je enak naslovu tega članka. Na podlagi praktičnih poskusov sem spoznal, da lahko vzgojijo bolj odporne družine pred hudo gnilobo ne le profesionalni, pač pa tudi ljubiteljski čebelarji, če so sposobni vzrediti boljše matice.

Do takega zaključka je prišel tudi znani ameriški strokovnjak Taber (leta 1982), ki je na svojem čebelnjaku eksperimentiral z *Apis mellifera ligustica*. Enakega mnenja je bil tudi čebelar Charles Mraz iz Vermonta, ki je že leta 1982 ugotovil, da je pri določeni čebelji populaciji odpornost na hudo gnilobo močnejša, svoje spoznanje pa je tudi praktično uporabljal. Tako so ravnali tudi drugi čebelarji (Mraz, 1982).

Stališče o naravni odpornosti lahko sprejmemo predvsem, če upoštevamo primere množičnega odmiranja čebeljih družin in množične okužbe ter poznejše obnavljanje in povečanje števila panjev na istih mestih. Tako je Eckert (leta 1950) na Havajih

naredil velik eksperiment, s katerim je pokazal, da tudi pri veliki epidemiji hude gnilobe, ostane nekaj družin, ki bolezen preživijo. Zanimivo je, da so se preživele družine nato ponovno razmnožile na nekaj sto mladih družin, ki so se naselile v tiste panje, v katerih so bile prej odmrle bolne družine. Nove družine niso kazale nobenih znakov okužbe, čeprav so v teh panjih ostale spore hude gnilobe (Chauvin, 1952).

Taki primeri so znani tudi pri nas v Makedoniji, predvsem na območju Bitole. Po pripovedovanju starih čebelarjev, je čebelarstvo na bitolskem območju doživelo dve veliki okužbi hude gnilobe čebelje zalege. Prva je bila leta 1907, ko je bilo ugotovljeno, da čebelje družine hitro propadajo in dobivajo neprijeten zadah.

Podatki povedo, da je bitolski veljak takrat imenoval komisijo, v katero je povabil tudi strokovnjake iz Soluna. Le-ta je pregledala 7.000 čebeljih družin in pri 800 družinah ugotovila hudo gnilobo. Do druge velike epidemije je na bitolskem območju prišlo leta 1942. Tedaj so bolgarske oblasti povabile strokovnjake iz Sofije, ki so ugotovili hudo gnilobo.

Število čebeljih družin pa se je na tem območju obnovilo in povečalo tako, da je bitolsko območje danes med bolj razvitimi, vsaj glede čebelarstva.

PREGLED DOSEDANJIH RAZISKAV V SVETU

– Park in sodelavci (1936) so zbrali 25 čebeljih družin iz raznih delov ZDA, za katere so verjeli, da so odporne proti hudi gnilobi. V zalego satov teh družin so vstavljali kose satja, v katerem je bilo vsaj 75 celic propadle zalege zaradi hude gnilobe. Sedem čebeljih družin oziroma 28 odstotkov ni kazalo znakov okužbe. Nato so ustanovili izolirano plemenišče, kjer so z odpornimi družinami vzgajali nove generacije matič in trotov ter tako vsako leto povečevali odstotek nebolelih družin. Tako so po nekaj generacijah s selekcijo dosegli 98 odstotkov družin, odpornih na hudo gnilobo (Rothenbuhler, 1958).

– Rothenbuhler (1954) je istočasno vzgajal dve vrsti – eno odporno na hudo gnilobo, ki jo je vzredil z matico čebelarja E.G.

Browna iz države Iowa (ZDA) z umetnim osemenjevanjem, drugo pa občutljivo na hudo gnilobo, ki jo je dobil od čebelarja H. Van Scoya iz države New York.

Selekcija je potekala skozi več generacij. Doze okužbe je povečeval pri odporni Brown vrsti in zmanjševal pri občutljivi vrsti Van Scoya. Na koncu eksperimenta večina družin odporne vrste ni kazala znakov okužbe, čeprav jih je inokuliral tudi s 1000 okuženimi celicami. Nasprotno pa so družine občutljive Van Scoyevе vrste brezupno zbolele, čeprav so bile okužene le z eno ali dvema okuženima celicama (Rothenbuhler, 1958).

– Thompson (1964) in Mourer (1964) sta opazovala odpornost oziroma higiensko obnašanje čebeljih družin med intenzivno pašo ali med intenzivnim hranjenjem s sladkorno raztopino. Spoznala sta, da oboje stimulatивно deluje na čebele, saj bolj aktivno čistijo propadlo zalego.

– Gochnauer in L'Arrivee (1969) sta v Otawi opravljala poskuse tako, da sta v

čebelnjaku s sporami hude gnilobe umetno okužila npr. vsako drugo družino. Z eksperimentom sta želela ugotoviti, kako se okužba z ene družine prenaša na drugo. Čeprav so bile vse družine redno pregledane, se bolezen ni prenesla na družine, ki na začetku niso bile umetno okužene. To kaže na dejstvo, da za razvoj hude gnilobe ni vedno dovolj le prenašanje spor, do česar pride pri preletavanju čebel iz enega panja v drugi, pač jo prenesemo z uporabo orodja ali druge opreme.

– Taber (1982) je z umetno osemenitvijo vzgojil 150 matic, in sicer vsako s spermo enega trota. S testiranjem je nato ugotovil, da je proti hudi gnilobi odpornih le osem družin (pet odstotkov).

Z maticami, za katere je predvidel, da so heterozigotne, je vzgojil nove, od katerih je bila homozigotno odpornih pred hudo gnilobo že polovica (50 odstotkov). V istem času, tj. v obeh generacijah, je pri naravnem nekontroliranem opravevanju matic dobil le 25 odstotkov odpornih družin.

Naši znani čebelarji

Dr. JOŽE RIHAR **CVET Z DREVEŠA SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA** prof. PAVEL ZALETEL

Za človeka, ki v življenju trdo dela, je 75 let, to je tričetrto stoletje, kar lepa doba. Še lepša je ta doba, če je kljub trdemu delu polna dosežkov in zmag. In taka so življenjska leta doktorja agronomije Jožeta Riharja. Pravzaprav je teh 75 let dr. Riharju minilo že lani. Pa ni videti. Skrije deset – petnajst let. Sam pravi, da če je to res, je zaradi čebel. Pri čebelah moraš biti priden in natančen. S tem pa ti zmanjka prostega časa in zato leta bežijo, kot bi jih streljal. In kakšno je njegovo življenje? Čebele, družina in zopet čebele. Rihar je mož, ki je dal slovenskemu čebelarstvu do danes največ pisane besede in to poljudne in znanstvene. V razgovoru z vso zanesenostjo pripoveduje o svojih izkušnjah in dosežkih

pri čebelah. Rihar kar poje in uživa, ko govori o čebelah in čebelarjenju. Kot bi bil v nekem drugem svetu. Ima pa tudi kaj povedati. O človeku, ki ima dobre čebele in z njimi veliko doseže, o vsem tem pa veliko napiše, da se po njem lahko zgledujejo tudi drugi, ljudje radi govore. In o dr. Riharju čebelarji radi govorimo. To je posebne vrste slave. Sam pravi, da če ne bi bil v življenju odločen, ne bi tako uspel in potem tudi ne bi imel toliko pisati. In res. Cesar se je lotil, to je tudi izpeljal. Vedno je vedel, kaj hoče, in takšen je še danes.

Dr. Jože Rihar je bil rojen 17. aprila 1914 v kmečki družini v Gaberju pri Dobrovi. Otroška leta je preživel ob trdem kmečkem delu in že v zgodnjih letih po svojih močeh pomagal pri čebelarjenju. Po končani osnovni šoli je v Ljubljani obiskoval gimnazijo. Stanoval je v dijaškem domu na Taboru. Starši so oskrbovalnino plačevali s krompirjem in medom. Tako je že tedaj živel od medu. Po maturi na klasični gimnaziji (1934) je v Beogradu študiral agronomijo. Za diplomu je izdelal študijo »Čebelarstvo v ljubljanskem rajonu«, ki je bilo prvo diplomsko delo te stroke na jugoslovanskih univerzah. Postal je diplomirani inženir agronomije. Kot discipliniran in razgledan mlad strokovnjak se je uspel leta 1939 zaposliti kot okrajni agronom v Novem mestu. Že naslednjega leta je poskušal pomagati, da bi iz sklada za kmetijstvo na Gorjancih ustanovil plemenilno postajo, kar bi izboljšalo čebelarjenje na Dolenjskem. Čas vojne je to preprečil. Leta 1945 je bil med ustanovnimi člani Čebelarske zadruga za Slovenijo. Izvoljen je bil za člana nadzornega odbora. Poverili pa so mu tudi vodstvo opazovalnih postaj. Obnovil je predvojne in v bližini sestojev hoje in smreke ustanovil več novih. V delo se je poglobil z vso mladostno zagnanostjo. Do podrobnosti je izdelal program o delu gozdnih opazovalnic. Predlogov in zamisli pa v okviru čebelarske zadruga zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni mogel uresničiti. Sodeloval je tudi v odseku za plemenilne postaje. Leta 1951/52 je deloval tudi v odboru za čebelarstvo pri glavni Zadrugi zvezi za Slovenijo. Tedaj je aktivno sodeloval tudi kot preglednik pri ugotavljanju hude gnilobe

po posameznih čebelnjakih. Že tedaj se je pri njem pojavilo zanimanje za čebelje bolezni. Leta 1952 je izšla v založbi Kmečke knjige njegova knjižica »Bolezni in škodljivci čebel.« V študijskem letu 1952/53 je bil izvoljen za predavatelja čebelarstva na agronomski fakulteti v Ljubljani. Leta 1954 je zveza čebelarskih društev Riharja določila za potovalnega učitelja in vodjo Čebelarskega inštituta, ki je leta 1955 prešel v okvir Kmetijskega inštituta Slovenije. Tedaj je začel uresničevati svoje stare zamisli:

- o izdelavi metode za napovedovanje mane,

- o zbiranju in medsebojni primerjavi morfoloških oznak in pridobitnih lastnosti čebel iz raznih delov Slovenije in Jugoslavije.

Leta 1956 je Rihar izdal knjigo »Praktično čebelarjenje«. V njej je na poljuden, pregleden in razumljiv način opisal snov, ki je nujno potrebna čebelarju praktiku. Knjiga je služila in še danes služi tako začetniku, kateremu je namenjena, kakor tudi izkušenemu čebelarju, katerega znanje izpopolnjuje in ga uvaja k uspešnemu čebelarjenju. Tu je Riharja vodila misel, da na čim manj straneh nudi čim več zgoščenega znanja, ki bo razumljivo vsakemu. To mu je več kot uspelo. Pri obravnavanju posameznih opravil je skušal uskladiti čebelarsko prakso in teorijo ter dati prednost biološko utemeljenemu načinu čebelarjenja. Saj je znano in izkušnje nam to potrjujejo, da dosehamo v čebelarstvu največ uspeha med drugim tudi zato, ker upoštevamo tudi instinkte čebelje družine.

Leta 1956 je Rihar prevzel delo pri ustanavljanju čebelarskega muzeja v Radovljici, ki so ga slovesno odprli julija 1959. Leta 1960 je dobil francosko štipendijo za specializacijo na postaji za biologijo čebel in žuželk v Parizu in Montfavetu pri Avignonu. Ko je šel leta 1964 Agromel v likvidacijo, je vodstvo Zavoda za čebelarstvo prevzel Rihar. Že naslednje leto je uvedel delo čebelarja na domu in začel z izdelavo pridelkov na osnovi matičnega mlečka in cvetnega prahu. Obenem pa je dal na trg še posušeni cvetni prah iz osmukalnikov. Leta 1965 je promoviral za prvega doktorja čebelarstva v Sloveniji. Leta 1972 je izdal

poljudno-znanstveni priročnik »Vzrejajmo boljše čebele«. Na biotehnični fakulteti je organiziral številna posvetovanja. Na njih je obravnaval: biologijo čebel glede na panjski sistem, izkušnje naših čebelarjev z nakladnim panjem, selekcijo na nerajnost, vzrejo in prodajo matic, izpopolnjevanje napovedovalne službe medenja iglavcev itd.

Leta 1974 je v imenu Zavoda za čebelarstvo ponudil Čebelarškemu društvu Dolomiti v Polhovem Gradcu finančno pomoč pri gradnji čebelarskega doma. Šest let pozneje je sedež Zavoda za čebelarstvo prenesel iz Ljubljane v Polhov Gradec. Leta 1976 je dr. Rihar izdal knjižico »Čebelarjenje v nakladnem panju«, ki jo je dopolnil s članki nekaterih sodelavcev. Ta knjižica je povzročila pravo panjsko vojno. S propagiranjem nakladnega panja ni veliko uspel, povzročil pa je, da se je znanje naših čebelarjev o biologiji in oskrbi čebeljih družin poglobilo in obenem vplivalo na izboljšave pri AŽ panju. Dr. Rihar je sodeloval in še danes sodeluje s svojimi prispevki na posvetovanjih, ki jih vsako leto organizira Zveza čebelarskih društev Slovenije. Izsledke svojih študij in raziskav je vsa leta predstavljal tudi v periodičnem tisku (Slovenski čebelar, Kmečki glas, Naša žena, Sodobno kmetijstvo, Nova proizvodnja, Gospodarski koledar in druge) pa tudi na RTV.

Dr. Rihar se je uspešno prebijal po zapletenih poteh svoje stroke in se v težkih razmerah razvil v uglednega strokovnjaka. Od leta 1956 je član mednarodne komisije za čebeljo botaniko (I.C.B.B.) in aktivni sodelavec njene delovne skupine za mano in medovito rastlinstvo v sredozemskih deželah. Sodeluje pa tudi v delovnih skupinah Apimondie. Do danes je sodeloval že na 21. mednarodnih čebelarskih – entomolo-

ških kongresih, zborovanjih in srečanjih od Madrida do Moskve. Svoje dosežke raziskav je objavljaval tudi v francoski znanstveni reviji »ANNALES DE L'ABEILLE«. Vseh njegovih študij, člankov, razprav, prikazov, obvestil, predavanj . . . je že več kot 700. Vse to ga danes uvršča med vodilne slovenske in jugoslovanske strokovnjake z mednarodnim slovesom. Ko je naše čebele napadla varoza, je izdal knjižico »Varoza čebel«, ki je izšla v dveh izdajah. Izpod njegovega peresa je tudi učbenik »Čebelarstvo«. Danes piše knjižico o zdravljenju poapnele zalege. Jutri pa?

Za 50-letnico delovanja v stroki je leta 1988 dobil Glavarjevo nagrado 250.000 dinarjev. Polovico tega zneska je podaril matičnemu društvu Dolomiti v Polhovem Gradcu, polovico pa čebelarškemu muzeju v Radovljici, da ta sredstva uporabi za predstavitev čebelarjenja Petra Pavla Glavarja, Antona Janše in Janeza Goličnika. Ta odločitev je bila res v njegovem stilu in je vredna posnemanja, obenem pa je dober dokaz njegove strokovne pripadnosti. Ker ljubi življenje, ljubi tudi vse, kar ga obdaja. Veder in čil se rad odzove vabilom na predavanja širom Slovenije in tudi tako izpričuje ljubezen do čebel, do vsega, kar ga veže na čebelarstvo, kateremu je posvetil toliko let svojega življenja. Na vprašanje, komu danes dobro uspevajo čebele, trdi, da vsakomur in povsod, če jih le čebelar oskrbuje pravilno in z ljubeznijo. Res, dr. Rihar je lahko ponosen na svojo življenjsko pot, polno pomembnih uspehov. Čeprav je bila trda, se je rad spominja, saj mu je med drugim dala tudi mnogo lepega v samostojnem poklicnem delu.

Želimo mu, da bi užil še mnogo zdravih in zadovoljnih let in da bi še naprej deloval v svoje zadovoljstvo in v dobrobit našega čebelarstva.

LETOŠNJE ČEBELARJENJE IN ČEBELARSKA BERA NA ŠTAJERSKEM

FRANC KOLENC

Letos spomladi se je zgodaj začelo lepo vreme, tako da so se čebele kar dobro in pravočasno razvile. Tudi umrljivosti čebeljih družin zaradi varoe prek zime ni bilo. Čebelarji smo pri zatiranju varoe večinoma uporabljali ploščice, prepojene s fluvalinatom oziroma klartanom, ki vsebuje fluvalinat, pa so zato dobro prezimile. Nadejali smo si dobro čebelarsko letino, glede na to, da že nekaj let ni bilo izdatne čebelje paše, pa smo se temeljito uštelili. Letos je zelo dobro cvetelo sadje, v nekaterih krajih pa je tudi dobro zamedilo, tako da so imele čebele dovolj cvetnega prahu in medicinine za razvoj. Že maja pa je pričelo deževati, ohladile so se noči in paše je bilo konec. V nekaterih krajih, kot npr. v Celju, Šentjurju, Šmarju pri Jelšah, Podčetrtku in vse do hrvaške meje, so čebelarji prvič točili že v začetku maja, in to po 10 kg in več na panj. Akacija je v okolici Podčetrтка in Rogaške Slatine dala drugo točenje. Veliko slabše je bilo v drugih delih Štajerske in v Pomurju. Čebelarji na območjih od Celja do Maribora in Pohorja skoraj niso zavrteli točil. Ko je pričelo deževati, so se noči ohladile in s pašo je bilo konec. Čebele smo krmili maja, junija in deloma julija, le nekaj dni pa je bilo takih, da so čebele dobile malenkost naravne hrane. Tisti čebelar, ki ni izdatno krmil, danes nima skrbi s prodajo medu, ker ima prazne posode. Tisti, ki so ob brezpašnih dneh dobro skrbeli za čebele, so lahko pred kostanjevo pašo odvezli največ 6 kg medu na panj, prej pa so od aprila dalje pokrili po 10 in več kg sladkorja. Podobno se je godilo čebelarjem v Pomurju in drugod. V Pomurju imajo akacijo in okoli Murske Sobotne je medila le nekaj dni. Točili so okoli 7 kg na panj in bili na istem kot čebelarji na Pohorju, v Maribo-

ru, Slovenski Bistrici itd. Čebelarji v okolici Ptuja, Ormoža in Haloz so čebele krmili skoraj celo leto. Med so točili le za vzorec, pa še tega ne bi, če čebel ne bi v brezpašni dobi umetno vzdrževali s sladkorjem, da so bile sposobne izkoristiti nekajdnevno pašo, ko se je slučajno pojavila. Opazovalni panj na Pohorju, ki ga oskrbuje velečebelar Janez Pislak, je prek leta potrošil 13 kg sladkorja, dal pa ni niti kilograma medu. Letos na Pohorju in na celotnem Štajerskem gozd ni zamedil in niso se pojavile ušice ali kaparji, ki bi izločali mano. Opazovalni panj nad Vitanjem je imel tehtnico prek leta večkrat v minusu ali pa izravnano. Ugotavljamo, da so bile noči vse leto prehladne, čeprav je bilo vmes sušno obdobje z visoko dnevno temperaturo. Kljub temu ni bilo pogojev, da bi se razmnožile ušice ali kaparji. Zanimivo je, da se niso pojavili niti sadni škodljivci oziroma ušice na jablanah. Sam imam okoli 25 mladih jablan in na njih ni bilo škodljivih ušic, tako da sem jih škropil samo z zimskim škropivom ob brstenju. Le na hruškah se je junija pojavila temna ušica, pa še to v manjšem številu in ne na vseh drevesih. Skratka, letos na Štajerskem ni bilo vremenskih pogojev za gozdno medenje, ki druga leta lepo dopolnjuje travniške paše, cvetenje malin na Pohorju in podrast.

Tudi kostanjeva paša ni bila kaj prida. V času kostanjevega cvetenja je bilo le štiri dni lepega vremena, zatem pa deževna in zopet dva lepa dneva. Čebelarji, ki smo skrbeli, da so imele čebelje družine v plodiščih dovolj hrane, da ni bilo preveč praznih celic, smo lahko iztočili le okoli 5 kg kostanjevega medu, seveda pa smo morali svoje ljubljence takoj, ko smo med iztočili, krmili s sladkorjem. Kostanja je nekaj v

okolici Celja, Slovenskih Konjic, Slovenske Bistrice in na določenih področjih na Pohorju. Moj sosed, ki ima na Pohorju vikend na več koč 1000 m nadmorske višine, ni bil posebno navdušen za krmljenje, zato ni imel česa točiti.

Poseben problem nam je celo leto povzročala poapnela zalega. Zaradi nje nismo mogli smukati cvetnega prahu, tako da smo bili nekateri oškodovani še tu. Med cvetnim prahom so bili delčki poapnele zalege oziroma belkaste mumije ličink. Cvetnega prahu, pomešanega s poapnelo zalego, ni mogoče očistiti, zato smo morali izklopiti osmukalce.

Zaradi izredno slabega medenja so bili oškodovani predvsem čebelarji Savinjske in Šaleške doline. Skoraj vsako leto se je tu pojavilo gozdno medenje, tako na Slemenu nad Šoštanjem, v okolici Gornjega Grada, na Menini planini, v Novi Štifti, na Črnicu, v Šmihelu itd. Letos gozd tudi v teh krajih ni zamedil. Posebno zgornja

Savinjska dolina se je ponašala z odličnim gozdnim medom, ki so ga izvažali celo v Avstrijo. Letos čebelarji skoraj celo leto niso zavrteli točil, tako da tudi z izvozom ni bilo nič. Trdijo, da česa takega ne pomnijo najstarejši čebelarji, saj nimajo medu niti za lastno uporabo. Dva čebelarja iz naše čebelarske družine vsako leto prevržata svoje čebele na pašo v okolico Nove Štife. Peljala sta tudi letos in se vrnila prazna. Za savinjske čebelarje je letošnje leto prava katastrofa. V nižinah smo s skrbnim delom in krmljenjem v brezpašni dobi iztočili povprečno po 8 kg na panj, s čimer se čebelarji v izrazito gozdnih predelih ne morejo pohvaliti.

Letošnje čebelarsko leto je prava katastrofa za štajerske, pomurske in savinjske čebelarje, kljub temu pa nismo obupali. Ker ni bilo rojev, bomo zazimili dosedanje številno čebeljih družin in upali na boljše novo leto 1991.

Za kratek čas

ŠALJIVE DROBTIN'CE ČBELNARJEV JOŽA

UGOTOVITEV

»Se ti ne zdi, ljubi možek, da so čebele najbolj neumne žuželke na svetu?«

»Prav imaš! Strinjam se s tvojo ugotovitvijo, moja draga čebelica!«

OBOJE

»Govore, da boš postavil nov čebelnjak. Pa bo to manjša ali večja stvar?«

»Čebelnjak bo bolj majhna, zato pa bo plačevanje toliko večja stvar.«

LEP SPOMIN

»Tone! Ali si morda pozabil, da sem ti pred leti prodal dva roja in da mi jih še do danes nisi plačal?«

»Kje neki. To spada k mojim najlepšim spominom na tebe!«

PRAVI VZROK

»Janez, zakaj pa imaš sedaj po pregledovanju čebel zatečeni obe ušesi, še pred

mesecem pa si imel le enega?«

»Sedaj se mi je pajčolan na klobuku strgal še na drugi strani.«

RES JE

»Ali je res, da živijo čebelarji dlje kot njihove žene?«

»Seveda je res. Posebno čebelarji – vdovci.«

TOČNO PO NAROČILU

Oče se vrne domov in najde svojega deset let starega sina, kako sedi sredi dvorišča na tleh in zliva vodo na pesek pred seboj.

»Mihec! Kaj pa delaš?«

»Saj si mi sam naročil, da moram narediti tako.«

»Kaj?«

»Ja! Rekel si mi, da moram dobro zmočiti tisto mesto, kjer me čebela piči.«

OBVESTILO ČEBELARSKIM ORGANIZACIJAM

1. Vodstva čebelariskih organizacij prosimo, da čimprej organizirano občne zборе, vsekakor pa še letos. Na občnih zborih lahko zberete večino članarine za leto 1990 in nas obvestite o številu članov, ki bodo tudi v letu 1991 naročeni na Slovenskega čebelarja.

2. Vodstva čebelariskih organizacij, ki želijo v letu 1991 predlagati svoje člane za podelitev odličij Anton Janša I. stopnje, naj do konca januarja 1991 pošljejo svoje zahteve na predpisanem obrazcu. »Predlog

za podelitev odličja A. Janša,« ki jih dobite na ZČDS. (Predlagate lahko le take, ki so prej že prejeli odličje III. oz. II. stopnje!)

3. Če imate v svoji sredini čebelarja, ki je na področju znanstvenoraziskovalnega ali inovativnega dela v čebelarstvu bistveno prispeval k napredku čebelarstva, ga predlagajte za dodelitev nagrade P.P. Glavarja. Zahtevke naslovite na ZČDS do konca januarja 1991.

Strokovna služba ZČDS

LETNA ČLANARINA ZČDS ZA LETO 1991 ZNAŠA 210,00 DIN (30 DEM)

**S članarino Zveze čebelariskih društev Slovenije je plačan tudi
SLOVENSKI ČEBELAR za leto 1991.**

Članarino ZČDS plačajte skupaj z društveno članarino
čimprej blagajniku vašega društva, najkasneje do 31. 1. 1991.

SPOŠTOVANI ČEBELARJI – NAROČNIKI NAŠE REVIE

Sredi letošnjega leta smo kupili računalnik in tako posodobili delo s seznammi in kartotekami čebelarjev-naročnikov in čebelariskih društev. Z velikim osebnim prizadevanjem predsednika ZČDS Marjana Skoka in delavcev strokovne službe ZČDS smo uspeli zbrati dodatna finančna sredstva za nakup računalnika. S povišanimi reklamnimi oglasi (Dinos) smo zagotovili potreben denar za nakup računalnika, ne da bi dodatno obremenili proračun ZČDS.

Vodstvom čebelariskih društev smo že poslali spiske čebelarjev in navodila za zbiranje članarine za leto 1991. Poleg tega smo jim zastavili še nekaj vprašanj, s katerimi želimo popolniti naše vedenje o socialni, izobrazbeni in gospodarski sestavi naših čebelarjev. Prosimo vse čebelarje, ki se iz kateregakoli razloga ne boste mogli udeležiti občnega zbora vašega društva, da čimprej obiščete blagajnika in poravnate obveznosti za naslednje leto. Zgodnje plačilo je v našem in vašem interesu, saj je tudi letos višina članarine vezana na DEM, zato se bo v primeru devalvacije članarina zvišala. Zadnji rok za plačilo je 31. 1. 1991.

Pričakujemo, da boste še naprej ostali naš član-naročnik in vam želimo obilo zdravja, zadovoljstva in osebne sreče v letu 1991!

ZČDS

ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE RAZPISUJE NATEČAJ

za celovito oblikovno rešitev in izdelavo osnutka za

1. ETIKETO IN ZAŠČITNO ZNAMKO ZA SLOVENSKI MED

2. ETIKETO IN ZAŠČITNO ZNAMKO ZA MED SLOVENSKIH ČEBELARJEV (za med pridelan tudi izven Slovenije)

Da bi pripomogli k večji prodaji medu, ki ga pridelajo slovenski čebelarji in obenem pomagali čebelarjem, da bodo na trgu dosegli za kvaliteten med tudi višjo ceno, smo se odločili, da razpišemo natečaj za izdelavo etikete in zaščitne znamke za med.

Na natečaju lahko sodelujejo vsi, ki mislijo, da imajo zanimive in izvirne rešitve za nalepko in zaščitni znak za kozarce z medom.

Osnutke predlogov bomo objavili na zadnji strani naše revije in jih oštevilčili. Čebelarji bodo tako lahko sami izbrali najboljši predlog ali rešitev, tako da nam bodo pismeno sporočili, za katero nalepko in zaščitno znamko so se odločili.

Najboljše tri predloge (tiste, ki bodo dobili največ glasov) bomo tudi nagradili. Rok za oddajo predlogov je 31. 12. 1990.

Za prvo nagrado bo avtor prejel 6.000,00 din, za drugo 3.000,00 din in za tretjo nagrado 2.000,00 din. S tem bodo odkupljene tudi avtorske pravice.

ČEBELARJI SODELUJTE TUDI VI V TEJ ZA NAŠE ČEBELARSTVO POMEMBNI AKCIJI!

ZČDS

SEZNAM PREDAVATELJEV ČEBELARSTVA ZA SEZONO 90/91

Jože BABNIK, Velika Čolnarska 3, Ljubljana, tel.: (061) 22-955 doma, 321-241 služba
teme: biologija povezana s tehnologijo – poudarek na začetnikih

Janko BOŽIČ, Čretež 3, Krško, tel.: (0608) 33-912 doma, (061) 332-611 (int. 264) služba
teme: biologija čebel

Marjan DEBELAK, Ul. pohorskega bataljona 85, Ljubljana, tel.: (061) 343-505, Razgledna c. 38, Bled,
tel.: (064) 77-849
teme: tehnologija čebelarjenja za AŽ panjski sistem (tudi zaklade)

Marko DEBEVEC, Čuža 7, Vrhnika, tel.: (061) 761-282
teme: zdravstveno varstvo čebel, biologija čebel, tehnologija čebelarjenja, vzreja matic

Franc KOLENC, Hohkrautova 8, Celje, tel.: (063) 34-083
teme: biologija čebel, stimulacija čebel za zgodnje paše, protitirojni ukrepi in priprava na prezimovanje, napovedovanje medenja, medovite rastline, prevozi na čebelje paše, varoza in zatiranje čebeljih bolezni (vsa predavanja bodo z diapozitivi ali filmi)

Janez MIHELIC, Prelog 114, Domžale, tel.: (061) 210-992 služba
teme: vzreja matic, tehnologija čebelarjenja, zdravstveno varstvo čebel, medovite rastline, čebelje paše, biologija čebel (z videokasetami in diapozitivi)

Janez POKLUKAR, Senično 27, Tržič, tel.: (064) 57-957
teme: pomen matice pri večji proizvodnji, rojenje čebel

Anton ROZMAN, Gotovlje 128, Žalec, tel.: (063) 713-305
teme: zdravstveno varstvo čebel, vzreja matic, biologija čebel, tehnologija čebelarjenja, čebelje paše

Jurij SENEGAČNIK, Ažbetova 8, Ljubljana, tel.: (061) 213-025
teme: čebelji pridelki in zatiranje čebeljih bolezní

Pavel ZALETEL, Trpinčeva 94, Ljubljana
teme: tehnologija čebelarjenja

Ura predavanja pri sorodnih organizacijah (šolska ura 45 minut) bo v letu 1991 znašala od 300,00 do 400,00 din neto. O vseh pogojih se predstavniki društev dogovorite direktno s predavatelji.

ZČDS

ČEBELARJI ČEBELARSKEGA DRUŠTVA TREBNJE SO NA LANŠPREŽU RAZVILI SVOJ PRAPOR

Čebelarji čebelarskega društva Trebnje smo se 13. oktobra letos skupaj z gosti množično zbrali na že tradicionalnem srečanju čebelarjev v lepem in zgodovinskem kraju Lanšprež, kjer je živel in delal naš veliki mož in učitelj čebelarstva PETER PAVEL GLAVAR.

Čebelarji društva Trebnje smo na ta dan še posebno ponosni, kajti naša dolgoletna tiha želja se je končno izpolnila, saj smo razvili svoj društveni prapor.

Srečanja so se udeležili številni ugledni gostje, kot so predsednik Izvršnega sveta Slovenije g. Lojze Peterle, minister za gospodarstvo Izidor Rejc, predsednik občine Trebnje Ciril Pungartnik, predsednik Zveze čebelarskih društev Slovenije Marjan Skok, direktor podjetja Medex Aleš Mižigoj, predstavnica mednarodne organizacije FAO Mara Rupena, preučevalec zgodovine Petra Pavla Glavarja prof. Ivan Sivec, direktor Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto inž. Jovo Grobovšek, direktor Zavoda za šolstvo Novo mesto Jože Škufca, republiški poslanec Alojz Metelko, predstavniki čebelarske družine Komenda, urednik Slovenskega čebelarja prof. Janez Mihelič in ostali gostje.

Slovesnost je potekala pod pokroviteljstvom Mercator Kmetijske zadruge Trebnje, ki jo je zastopal njen direktor Drago Kotar.

Poudarimo naj, da smo člani ČD Trebnje vsa denarna sredstva za izdelavo in razvitje prapora in za izdajo posebnega biltena zbrali izključno s prispevki podjetij, ustanov in posameznikov iz občine Trebnje, za kar se jim lepo zahvaljujemo. Po uvodnem predavanju o pomenu in življenju Petra Pavla Glavarja, ki ga je imel prof. Ivan

Sivec, je spregovoril predsednik Čebelarskega društva Trebnje Jože Korbar, ki je dejal:

»Spoštovani čebelarji, spoštovani gostje, dragi prijatelji čebelarstva!

Ob tem današnjem srečanju čebelarjev trebanjske občine vas prav prisrčno pozdravljam in vam želim prijetno počutje v tem lepem kraju Lanšprežu.

Prisrčno pozdravljam našega rojaka predsednika IS Slovenije gospoda Lojzeta Peterleta, predsednika občine Trebnje gospoda Cirila Pungartnika, predstavnika Čebelarske zveze Slovenije gospoda Marjana Skoka, direktorja Medexa gospoda Aleša

Gostje in čebelarji člani ČD Trebnje so se zbrali kar v velikem številu na Lanšprežu.

Mižigoja, vse predstavnike delovnih organizacij, čebelarških društev in družin in vse ostale vabljeni. Prav prisrčno pa pozdravljam našo že večletno gostjo in pobudnico napredka čebelarstva v občini Trebnje gospo Maro Rupena.

Srečanje čebelarjev društva Trebnje je že tradicionalno. To današnje pa se razlikuje od prejšnjih po tem, da je posebno slovesno, kajti izpolnila se je naša tiha dolgoletna želja. Dobili smo svoj simbol, to je čebelarški prapor. Mislim, da je odveč poudarjati, kaj nam to pomeni, vsekakor pa nam je v velik ponos in spodbuda za nadaljnje delo. Pa ne samo nam, pač pa tudi prihodnjim rodovom. Pokojnim pa naj bo to zahvala za požrtvovalno delo. Vse to smo obeležili tudi s priložnostno izdajo lastnega biltena.

Razlog, zakaj se čebelarji društva Trebnje zbiramo prav na Lanšprežu, je preprost. Ta kraj je namreč nekako v središču našega društva in tako je večini čebelarjev omogočena razmeroma najkrajša pot. Drug razlog pa je še važnejši, kajti prav na tem kraju so poganjale korenine naprednega čebelarstva, ki jih je že pred več kot 200 leti širil in učil naš veliki rojak Peter Pavel Glavar. Zato naj Lanšprež postane naš domicil.

Da čebelarstvo vsa povojna leta ni imelo posebne podpore in je bilo kot vsa kmetijska dejavnost potisnjeno na stranski tir, ni potrebno posebej poudarjati. Resnica pa

je, da je iskrica upanja, ki jo je s programom FAO v naše kraje prinesla gospa Mara Rupena, vredna vse pohvale. Mislim, da je padla na plodna tla in uspehi so že vidni. Pri osnovnih šolah so ustanovljeni čebelarški krožki, saj je prav izobraževanje mladega rodu prvi pogoj za nadaljnje uspešno čebelarjenje. Vemo, da so časi starega načina čebelarjenja minili, kajti vse hujše bolezni in zajedavci čebel so neizprosni. Zato vsak čebelar potrebuje veliko znanja, nenazdneje pa tudi dobre volje in ljubezni do tega dela. Veliko bo potrebno še postoriti, predvsem na področju zdravstva čebel. Nedopustno je, da v občini nimamo strokovnjaka – veterinarja, ki bi skrbel za zdravstveno stanje čebel. Vsekakor pa je potrebno prenehati s katastrofalnim uničevanjem narave.

To so le skromne želje čebelarjev, ki pa močno zadevajo ob problem preživetja vse žive narave.

Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil vsem, ki so kakor koli pomagali k našim uspehom, najsi bo z denarjem, materialom, delom ali z lepo besedo.

Prapor, ki ga danes razvijamo, bo simboliziral dosežene uspehe, obenem pa nas bo moralno obvezoval, da se ne bomo ustavili sredi poti, ampak bomo še z večjo zagnanostjo sledili napredku čebelarstva v svetu, izkušnje pa premišljeno prenašali na naša tla.

Tudi po tem nas bo sodila zgodovina.«

Čebelarji iz Komende pa so prišli kar v narodnih nošah.

Med drugimi je čebelarje nagovoril tudi predsednik ZČDS Marjan Skok.

Seveda pa je bil najbolj svečani del cele prireditve trenutak, ko smo razvili prapor. Čebelarstvo društvo Trebnje sestavljajo tri čebelarstvene družine: ČD Trebnje, ČD Šentrupert-Mirna in ČD Trebelno-Mokronog.

Čebelarje sta nato pozdravila in jim čestitala k razvitju prapora in uspehom pri razvoju čebelarstva v občini predsednik ZČDS inž. Marjan Skok in direktor Medexa Aleš Mižigoj. Kulturni program pa so nato izvedli trebanjski oktet in učenci osnovnih šol.

Nato sta Jože Koželj in Malči Mandelj poročala o delu skupine za razvoj čebelarstva v občini Trebnje v okviru projekta FAO in o delu čebelarstvenih krožkov.

Trebanjski čebelarji so najaktivnejšim članom podelili tudi odličja Anton Janša III. stopnje, posebna priznanja pa petim podjetjem in posameznikom za požrtvovalno sodelovanje.

Po razvitju prapora so za častnega člana ČD Trebnje in Čebelarstvene družine Trebelno-Mokronog preglasili Lojzeta Peterle-

ta, predsednika slovenske vlade, z željo da bi še naprej uspešno čebelaril na njihovem področju.

Predsednik Lojze Peterle je z velikim zadovoljstvom sprejel častno članstvo in zbranim čebelarjem med drugim povedal, da se zaveda pomembnosti čebelarstva, in to tako zaradi čebeljih pridelkov kot tudi zaradi ravnovesja v naravi in z ekološkega vidika. Pred leti je namreč tudi sam veliko deloval na tem področju. Poudaril je pomen biološko neoporečne hrane, ki bo v prihodnje na evropskem tržišču vedno bolj iskana, zato bodo čebelarji morali sprejeti tudi ta izziv.

Pohvalil je uspehe, ki so jih v občini Trebnje dosegli s programom FAO in Biotehniško fakulteto ter ob pomoči Medexa iz

Nič manj svečano pa ni bilo, ko sta predsednik ČD Trebnje Jože Korbar in predsednik čebelarstvene družine Trebelno-Mokronog Franc Mrvar sprejela za častnega člana društva in družine predsednika slovenske vlade Lojzeta Peterleta, ki čebelarji skupaj s svojim očetom v bližini Mokronoga.

Ljubljane. Obljubil je, da se bo zavzel, da bi se ta program nadaljeval z drugo fazo, o čemer je že govoril s predstavnikom OZN za Jugoslavijo. Poleg tega se bo zavzel za reševanje problemov in za pomoč čebelarstvu, ki ga le-ta v teh časih, ko ga ogrožajo bolezni, tudi potrebuje. Predvsem pa je čebelarje opozoril na to, da pazijo na kakovost čebeljih pridelkov, da zaradi onesnaženosti ta žlahtni pridelek ne bo izgubil zaupanja potrošnikov. Zato je priporočil čim manjšo uporabo kemije v panjih. Čebelarjem pa je zaželel še veliko uspehov pri njihovem delu.

Srečanje se je končalo v sproščenem in prijetnem vzdušju, za kar so poskrbeli dolenjski čebelarji s pijačo in jedačo.

O obnovi kapele Petra Pavla Glavarja pa je v biltenu poročal predsednik gradbenega odbora dipl. inž. Jože Pavšič.

OBNOVA KAPELE PETRA PAVLA GLAVARJA NA LANŠPREŽU

Glavarjeva kapela na Lanšprežu pri Mirni na Dolenjskem je po dolgem času propadajna le doživela svojo obnovo. Leta 1985 smo pri Čebelarški družini Šentrupert-Mirna imenovali »komisijo za Lanšprež«, ki je začela prizadevno delati in danes so že vidni rezultati načrtne obnove kapele. Komisija se je povezala z Zavodom za varstvo

naravne in kulturne dediščine Novo mesto, ki je glavni izvajalec del na kapeli. Cilj zavoda in komisije je jasen: ohraniti živ spomin na Petra Pavla Glavarja, ta spomin pa bo ostal, če bomo uredili njegovo kapelo na Lanšprežu, ki je še edini ostanek mogočnega gradu Lanšprež.

Po programu Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto sta predvideni obnova notranjosti kapele in obnova zvonika kapele, ki je njen pomembni sestavni del. Baročna arhitektura 18. stoletja je z grobom Petra Pavla Glavarja, ki je tu pokopan, postala poleg umetnostnega tudi pomemben zgodovinski spomenik. Spominska kapela bo urejena kot nagrobni muzej Petra Pavla Glavarja, v prezbiteriju pa bo urejena majhna spominska razstava.

Do letošnjega oktobra so na novo sezidali zidove ob oltarju, katerih debelina je en meter, na novo so sezidali kupolo nad oltarjem, zabetonirali so močan betonski venec nad osrednjim oktogonalm delom kapele, ki povezuje glavne zidove in je osnova za postavitve strehe, ter betonski venec na zvoniku, izdelali so glavno streho nad kapelo, oltarjem in vmesnim delom; za to so porabili 30 m³ lesa za ostrešje in 12500 kosov opeke bobrovec. Izdelali so tudi leseni del zvonika v avtentični obliki (pokrit je s pravimi gorenjskimi skodlami), žlebove za odtok vode ter lesene stopnice in podest v zvoniku.

Lanšprež – zadnji grob našega velikega učitelja in dobrotnika Petra Pavla Glavarja tudi po zaslugi slovenskih čebelarjev ne bo propadel. Če bi bilo v bližnji preteklosti več strpnosti, bi za kapelo še vedno stal mogočen grad Lanšprež. Foto: Janez Platiše in Jože Povšič

Kot pri drugih podobnih stavbah, ki jih želimo ohraniti kot spomin na preteklost, je tudi pri obnovi kapele Petra Pavla Glavarja večni problem denar, denar . . .

Denar se zbira na posebnem žiro računu, ki je namenjen samo za obnovo kapele. Zbira se na različne načine, med njimi tudi z zbiralno akcijo slovenskih čebelarjev in ljubiteljev čebelarstva. Zahvaljujemo se tudi vsem ostalim, ki so kakor koli pomagali pri obnovi kapele. Upamo, da trud za ohranitev

spomina na Petra Pavla Glavarja ne bo zaman, saj bo marsikatera čebelarska družina lahko organizirala izlet na Lanšprež, v ta prelepi kotiček Dolenjske. Lanšprež naj postane romarski kraj slovenskih čebelarjev in drugih ljudi, ki imajo radi slovensko kulturno dediščino. Vsi čebelarji bomo ponosni na kraj, ki je tesno povezan z našo ljubiteljsko in tudi poklicno dejavnostjo.

Trebnje, 1990

DELOVNE ORGANIZACIJE, ČEBELARSKA DRUŠTVA, ČEBELARSKE DRUŽINE, ČEBELARJI SLOVENIJE, OSTALI:

Prispevajte finančna sredstva za obnovo zgodovinskega in memorialnega spomenika

KAPELE PETRA PAVLA GLAVARJA
NA LANŠPREŽU

Žiro račun št. 52100-603-30757 pri Zavodu za varstvo narave in kulturne dediščine Novo mesto, Kidričev trg 3/III, s pripisom »Za obnovo Lanšpreža«.

**Komisija za Lanprež
pri ČD Šentrupert Mirna**

Seznam darovalcev bo objavljen v eni od naslednjih številk Slovenskega čebelarja.

PRAZNOVANJE 125-LETNICE ČEBELARSKE ZVEZE AVSTRIJSKE ŠTAJERSKE IN 35-LETNICE ČEBELARSKE ŠOLE V GRADCU

Janez MIHELIC

Na povabilo direktorja čebelarske šole v Gradcu v Avstriji in predsednika Čebelarske zveze avstrijske Štajerske gospoda Josefa Ulza smo se 22. oktobra 1990

predstavniki ZČDS, ČD Žalec in Hmezada v Gradcu udeležili praznovanja 125-letnice Čebelarske zveze avstrijske Štajerske in 35-letnice čebelarske šole v Gradcu. Na-

Predsednik ZČDS je zaželel še veliko uspehov vodstvu čebelarske šole in čebelarske organizacije v Gradcu ter jim čestital k njihovem jubileju. Isto jim je zaželel tudi Anton Rozman iz Žalca.

Direktor čebelarške šole in predsednik čebelarške organizacije Josef Ulz je bil zelo vesel videokasete Panjske končnice, ki mu jo je kot darilo šoli, izročil predsednik ZČDS.

men našega obiska je bil tudi navezati tesnejše stike in se dogovoriti za bodoče sodelovanje s čebelarško šolo v Gradcu, s katero nekatera naša društva in posamezni čebelarji sicer že dalj časa sodelujejo v obojestransko korist.

Poleg slovenske delegacije so se proslave in popoldanskega strokovnega dela udeležili tudi predstavniki južnotirolskih čebelarjev iz Italije, veliko število čebelarjev iz vse Avstrije in predstavniki deželne oblasti.

Za nas je bil zelo zanimiv referat bivšega direktorja čebelarške šole gospoda Reinprechta o razvoju in delu čebelarške šole od skromnih začetkov v okviru čebelarške organizacije do današnje čebelarške šole, ki je vključena v deželni izobraževalni sistem, financirana pa je enako kot druge kmetijske šole. Dejavnost šole je zelo razvejana. Vključuje večletno izobraževanje poklicnih čebelarških mojstrov, organizacijo strokovnih seminarjev za vse čebelarje, vzrejo, selekcijo in prodajo matic, rojev, rezervnih družin itd. Poleg tega opravljajo tudi analize za vse čebelje bolezni za potrebe čebelarjev in veterinarjev ter analize medu. Ob tem smo seveda razmišljali

ali in kdaj bo naša republiška vlada spoznala, da tudi slovenski čebelarji potrebujemo takšno ustanovo, in prevzela odgovornost za dokončanje in vključitev ČIC v slovenski šolski sistem, saj je dvajsetletno propadanje objekta na Brdu že prava sramota za vse.

V svečanem delu prireditve seveda niso manjkali pozdravni nagovori delegacij in čestitke ter spominska darila za obe organizaciji. V strokovnem delu prireditve, ki so ga pripravili za popoldne, pa je čebelarška šola organizirala tri strokovna predavanja o novostih na področju raziskav v čebelarškem inštitutu Liebfeld v Švici o preprečevanju in zatiranju čebeljih bolezni v Avstriji ter predavanje poklicnega čebelarja iz Avstrije o vzreji čebel ubijalk varoe, ki s čeljustmi uničujejo in odstranjujejo varoe iz panja.

Predavanja so bila zelo zanimiva in direktor Josef Ulz je obljubil, da bo povzetke vseh treh referatov predstavil na našem republiškem posvetovanju o sodobnem čebelarstvu, ki bo verjetno v začetku marca prihodnje leto. Vedno bolj smo prepričani, da bo tesnejše in bogatejše sodelovanje s čebelarško šolo v Gradcu v korist vsem slovenskim čebelarjem.

SREČANJE ČEBELARJEV PRI JAMI PEKEL ANTON ROZMAN

Ob zaključku čebelarškega leta smo se zbrali čebelarji iz pobratenih čebelarških društev na skupnem srečanju pri kraški jami Pekel pri Šempetru v Savinjski dolini.

Zbrali smo se čebelarji iz Šmihela pri Pliberku, iz Raven na Koroškem, z Maribora, Zagorja ob Savi in Žalca ter pregledali skupni program dela čebelarških društev,

sprejet na skupni seji januarja 1990 v Pliberku na avstrijskem Koroškem. Poglavitne teme letošnjega našega dela so bila predavanja, zatiranje čebeljih bolezni, zlasti varoe, in skupne ekskurzije.

Ob prihodu je vsak udeleženec srečanja čebelarjev prejel spominsko darilo. Ob odhodu v jamo Pekel pa za korajžo ni manjkal niti aperitiv. Ta kraška jama ima dve veliki dvorani, ki sta prek globokega prepada med seboj povezani s stopnicami. Na skupni seji smo slišali poročila posameznih čebelarskih društev o problematiki zatiranja varoe, o hudi gnilobi in poapneli zalegi, o zdravljenju in uporabi raznih zdravil. Skupne seje se udeležil tudi predsednik ZČD Slovenije Marjan Skok. Pridružil pa se nam je še predsednik Medobčinske čebelarske zveze Celje Ludvik Krese iz Laškega. Razgibano čebelarsko društveno življenje Šmihela iz avstrijske Koroške, Maribora, Zagorja ob Savi in Žalca je odraz dejavnosti čebelarjev in vodstev teh čebelarskih društev. Bolj skromno je bilo poročilo z Raven na Koroškem, saj prejšnje vodstvo društva ni imelo pravega posluha za sodelovanje v bratovščini čebelarjev iz

različnih krajev. Predvsem velja omeniti še poročilo iz Zagorja ob Savi, ki je poročalo o uspešni izvedbi skupne ekskurzije vseh pobratenih čebelarskih društev na Dolenjsko. Ogledali smo si geometrično središče Slovenije, Stično, ekskurzijo pa smo zaključili v prijetni družbi v gostilni Kovačič v Štorovju. Po kosilu smo krajši uradni del našega srečanja zaključili z društvenim ekipnim tekmovanjem čebelarjev za prehodni pokal Šmihela, ki ga je prispevalo Slovensko čebelarsko društvo Šmihel. Lani so ga osvojili Zagorjani, letos pa Žalčani. Slovensko čebelarsko društvo Šmihel je ob tej priložnosti prejelo od Čebelarskega društva Žalec spominsko darilo za 20-letno sodelovanje. Za dobro razpoloženje smo poskrbeli žalski čebelarji z bogatim srečelovom in ansambel Starc iz Polzele. Omeniti še velja, da so dobitke za srečelov poleg žalskih čebelarjev prispevali tudi Slovensko čebelarsko društvo Šmihel in čebelarji iz Zagorja ob Savi. Ob slovesu smo se razšli v prepričanju, da zavist in sovraštvo ne dajeta sadu in da je prihodnost Slovencev le v iskrenem prijateljstvu.

PROSIMO VSE ČEBELARJE, KI V LETU 1991 NE ŽELIJO OBNOVITI NAROČNINE NA ČASOPIS SLOVENSKI ČEBELAR, DA TO SPOROČITE (telefonsko ali pisno) ZČDS, tel.: (061) 210-992, VSAJ DO KONCA NOVEMBRA 1990.

HVALA.
Strokovna služba ZČDS

DELO ZVEZE ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ JUGOSLAVIJE IN RAZSTAVA »ČEBELARSTVO 1990« V SARAJEVU

IVAN GRADIČ

Kot delegat Zveze čebelarskih društev Slovenije sem bil na prvi skupščini ZČO Jugoslavije izvoljen v predsedstvo te organizacije. Naj zato na kratko poročam o delu in življenju ZČOJ v Beogradu.

Vedno sem imel občutek, da kot predstavnik Slovenije nisem opravil vsega potrebnega, kajti ves čas delovanja smo se ukvarjali z nepomembnimi zadevami. Seje predsedstva ZČOJ so bile izredno burne in nekonstruktivne, celo brezuspešne, tako da so imeli koristi le določeni predstavniki iz določenih republik. Težave ZČOJ so

predvsem finančnega in šele nato organizacijskega značaja, kajti republike in pokrajini ZČOJ niso redno nakazovale sredstev. Tako smo morali prekiniti delovno razmerje sekretarju ZČOJ, s čimer je nastala velika praznina. Čeprav je predsednik ZČOJ dr. Đuro Berber želel delati, so določene teme predstavili v prid čebelarstva Jugoslavije in mednarodnega sodelovanja, kljub temu da nikoli nismo dosegli resničnih soglasij med republikami in pokrajinama.

Seja predsedstva ZČOJ in redna skupščina ZČO Jugoslavije je bila sklicana za

12. oktober 1990. Dnevni red je napovedoval obravnavo več pomembnih zadev glede organizacije in dela v ZČOJ. Sklic te seje v Sarajevu mi je vzbudil upanje, da je le napočil čas treznega razmisleka in odločitev. Seje predsedstva ZČOJ so se udeležili vsi člani vseh republik in pokrajin, razen člana iz Makedonije. Vsi člani predsedstva so bili pripravljene aktivno in konstruktivno prispevati k oživitvi dela ZČOJ in razvoju jugoslovanskega čebelarstva. Predvsem pa se bo potrebno dobro pripraviti na kongres APIMONDIE, ki bo leta 1991 v Splitu in za katerega nosi ZČO Jugoslavije vso organizacijsko odgovornost.

Po krajši seji predsedstva nam je izvršni svet republike BiH odstopil sejno dvorano, tako da smo lahko opravili tudi redno skupščinsko konferenco.

Ker so bili z izjemo delegatov iz Makedonije prisotni vsi drugi delegati, je bila skupščina ZČOJ sklepčna.

Po uvodnem poročilu predsednika ZČOJ dr. Đura Berberja so delegati menili, da ZČOJ mora obstajati in da mora vsem jugoslovanskim čebelarjem nuditi strokovno pomoč. Zato se mora temeljito spremeniti delo predsedstva in skupščine. Tisti pa, ki noče sodelovati, lahko ZČOJ tudi zapusti.

Ker je predsednik v poročilu spodbudil razmislek o novem načinu sodelovanja v ZČOJ, sem kot delegat Slovenije predlagal, da bi imenovali strokovno komisijo, ki bi izdelala nov statut ali samoupravni sporazum. Ta naj bi se opiral predvsem na strokovno in zdravstveno sodelovanje, na sodelovanje v institucijah Izvršnega sveta Jugoslavije in na druga strokovna sodelovanja. ZČOJ naj bi redno sodelovala z Apimondio, to sodelovanje pa mora temeljiti na strokovnosti, tako da političnih opredelitev ne bi smeli mešati v medsebojne odnose. Finančna konstrukcija delovanja ZČOJ bi morala temeljiti ali na kvotah ali na številu članov v republikah. Vse članice ZČOJ pa bi morale sredstva nakazovati redno in pravočasno.

Po krajši razpravi so delegati soglasno sprejeli slovenski predlog. Za predsednika komisije je bil izvoljen dr. Đuro Berber, za člana pa Ivica Novaković, Vlatko Petrić,

Mirko Čeruvija in delegat iz naše republike, za katerega bomo predlog podali naknadno. Sprejeli smo tudi sklep, da mora biti samoupravni sporazum ali pravilnik pripravljen do konca tega leta, nato pa naj bi republike oziroma republiške zveze in pokrajini o njem razpravljale in ga tudi sprejele.

Po dnevnem redu bi morali izvoliti tudi novega predsednika ZČOJ, ki naj bi postal delegat iz Srbije.

Po mnenju slovenskih delegatov bi se zgodila velika škoda pri organizaciji kongresa APIMONDIE, ki je pred vrati, če predsednik ZČOJ ne bi bil iz Hrvaške.

Predlagal sem, da dr. Berber ostane predsednik še do konca kongresa, ker ima že v celoti izdelan program in obveznosti do APIMONDIE. Po končanem kongresu pa naj bodo redne volitve novega predsednika. Po krajši razpravi smo o predlogu glasovali in ga končno soglasno potrdili.

Iz razprav v predsedstvu in na skupščini lahko sklepamo, da je vsaj do zaključka kongresa zmagal zdrav razum.

Proti večeru pa sta nas v dvorani obiskala predsednik APIMONDIE Raymond Borneck in njegov sekretar Kolomeno. Po krajšem uvodnem nagovoru predsednika Berberja je prevzel besedo tudi gospod Borneck. Pozdravil je skupščino ZČOJ, zaželel delegatom plodno delo, vsem čebelarjem pa razmah čebelarstva v Jugoslaviji.

Zatem smo bili vsi delegati povabljeni na razstavo »Čebelarstvo 90«, ki je bila odprta od 4. do 13. oktobra 1990.

Po ogledu razstave je bila javna tribuna, na katero so bili povabljeni vsi člani predsedstva ZČOJ in skupščine ter predsednik in sekretar APIMONDIE. Ob tej priložnosti je gospod Borneck podal krajšo oceno razstave in pohvalil kakovost medu in čebeljih pridelkov. Ob tem je predvsem poudaril kakovost Medexovih izdelkov. S tem se Medexu odpira možnost večje uveljavitve v svetu. Poudaril je tudi zdravilnost slovenskega propolisa.

Po besedah gospoda Bornecka so glavne teme bližajočega se kongresa APIMONDIE leta 1991 v Splitu delo, rezultati dela in uspeh Antona Janše ter čista kranjska čebela. Vendar pa mora APIMONDIA

ocenjevati vse vrste čebel in vsaki dati svojo strokovno oceno.

Gospoda Bornecka so vprašali tudi o problemu poapnele čebelje zalege, zdravih in ukrepnih. Po njegovem mnenju so v Evropi razmere zelo slabe, izpostavil pa je predvsem Izrael, kjer naj bi bilo po statističnih podatkih ogroženih kar 95 odstotkov družin. Ugotovili so, da je analiza pokazala 14 spor, vendar pa pravi, da zdravila ni. Pohvalil je delo dr. Sulejmanovića iz Zagreba, ki je opravil več posebnih analiz.

Podprl je tudi razvoj inštituta v Kumrovcu, ki naj bi bil v bližnji prihodnosti podaljšana strokovna institucija Zahodne Evrope.

Na razstavi »Čebelarstvo 90« so svoje pridelke razstavljali tako zasebniki kakor tudi družbena podjetja iz vse Jugoslavije. Zanimivejši del razstave je bil postavljen v prvem nadstropju Skendarije, kjer so razstavljali predvsem zasebni čebelarji, ki so kar tekmovali v tem, kdo bo bolj duhovito

in lepše uredil svojo stojnico. Razstavljali so predvsem pristni domači med, katerega cena za kilogram se je gibala od 80 din dalje. Tudi ostali čebelji pridelki so bili pakirani v lični embalaži. Čebelarji iz Bosne in Hercegovine so se zelo potrudili, tako da ni čudno, da so prodali več tisoč kg medu. Organizatorji so razstavili tudi razpoložljivo strokovno literaturo.

Nazorno smo tudi lahko videli, kakšen strokovnjak je gospod Borneck. Na osmih različnih stojnicah je poskušal med in ugotavljal njegovo kakovost. Vsakega je točno okvalificiral in mu dal primerno oceno.

Če bo za delo v ZČOJ interes republik in pokrajin, nas čakajo še velike naloge pri preprečevanju čebeljih bolezni, strokovnih nasvetih o prehrani, pri kakovostnem in cenovnem razlikovanju domačega in uvoženega medu ter pri sodelovanju z izvršnim svetom Jugoslavije in z APIMONDIO.

VODSTVOM ČEBELARSKIH DRUŠTEV

V mnogih čebelarskih organizacijah ne poznajo dovolj natančno pogojev za podeljevanje čebelarskih odličij Anton Janša, kar je zaradi zamenjav v vodstvih čebelarskih društev popolnoma razumljivo. Včasih pride do neljubih situacij, posebno če komisija za odlikovanja pri ZČDS zavrne predlog čebelarske organizacije za odlikovanje nji-

hovega člana, za katerega so predlagatelji prepričani, da v celoti izpolnjuje vse pogoje za podelitev najvišjega slovenskega čebelarskega odličja. Da bi se v prihodnje izognili nesporazumom, ponovno objavljamo Pravilnik o podeljevanju odličij Anton Janša, ki je bil zadnjič objavljen leta 1978 v 7. številki Slovenskega čebelarja.

PRAVILNIK O PODELJEVANJU ČEBELARSKIH ODLIČIJ ANTON JANŠA

1. člen

Za posebne zasluge in požrtvovalno delo na področju čebelarstva, podeljuje Zveza čebelarskih društev Slovenije priznanje in odličje Anton Janša I. stopnje (zlati znak).

2. člen

Odličje Anton Janša I. stopnje se lahko podeli:

1. posameznim članom čebelarskih organizacij,
2. čebelarskim organizacijam,
3. drugim osebam in organizacijam, ki

imajo posebne zasluge za razvoj čebelarstva in čebelarske organizacije.

3. člen

Odličje Anton Janša I. stopnje podeljuje izvršni odbor Zveze čebelarskih društev Slovenije na predlog posebne komisije, ki jo izvoli izvršni odbor Zveze.

Komisija predlaga za odlikovanje z odličjem Anton Janša I. stopnje tiste osebe ali organizacije, ki so si s svojim dolgotrajnim delom v splošni prid čebelarstva pridobili

za njegov razvoj in strokovni dvig posebne zasluge v merilu Republike Slovenije.

4. člen

Komisija obravnava predloge za odlikovanje na osnovi pismenih in utemeljenih predlogov, ki jih pošiljajo čebelarke ali druge organizacije in posamezniki. Ti predlogi morajo biti podpisani od predlagatelja, ki jamči za pravilnost in točnost podatkov.

V predlogih morajo biti navedeni rojstni podatki kandidata, bivališče, delo v čebelarški organizaciji ter opisane posebne zasluge na področju čebelarstva.

5. člen

Odličje Anton Janša II. stopnje (srebrni znak) podeljujejo na predlog komisij za odlikovanja upravni odbori občinskih in medobčinskih čebelarških zvez tistim čebelarjem, osebam ali organizacijam, ki so si z dolgotrajnim in požrtvovalnim delom za pospeševanje čebelarstva in vzgojo kadrov na njihovem območju pridobili pomembnejše zasluge (vzrejevalci matic, predavatelj, sodelavci strokovnih revij Slovenskega čebelarja ipd.).

6. člen

Komisije za odlikovanja pri občinski ali medobčinskih zvezah obravnavajo predloge za odlikovanja po določilih iz 4. člena tega pravilnika.

7. člen

Odličje Anton Janša III. stopnje (bronasti znak) podeljujejo upravni odbori čebelarških društev – družin tistim čebelarjem, ki so:

- 25 let člani čebelarke organizacije;
- 10 let člani ožjega odbora čebelarškega društva ali čebelarke družine (predsednik, tajnik, blagajnik, gospodar);
- 15 let člani širšega odbora čebelarškega društva ali čebelarke družine.

Še pred potekom gornjih dob pa smejo upravni odbori čebelarških društev podeliti čebelarjem odličje Anton Janša III. stopnje na predlog upravnih odborov čebelarških družin za posebne zasluge na področju čebelarstva in čebelarke orgnaizacije,

vendar je pogoj, da je predlagani vsaj 5 let član čebelarke orgnaizacije.

8. člen

Vse tri stopnje odlíčij so posebne odlikovanje čebelarke organizacije Slovenije in se lahko podeljujejo ne glede na stopnjo samo čebelarjem, ki se prek osnovnih čebelarških organizacij povezujejo v ZČDS.

9. člen

Zveza čebelarških društev Slovenije vodi centralno evidenco odlikovancev. Za odlikovance z odlíčjem Anton Janša II. in III. stopnje morajo čebelarke organizacije pošiljati spiske odlikovancev Zvezi najkasneje 14 dni po podelitvi (ne izročitvi) odlikovanj.

ZČDS pošlje (izroči) obrazec diplome in odlíčje proti plačilu organizaciji, ki je pooblaščen na osnovi 5. in 7. člena tega pravilnika, ko prejme sklep njenega organa, pristojnega za odlikovanja (komisije) z navedbo vrste odlíčja, odlikovančevih podatkov in kratko obrazložitev.

10. člen

Odlikovanci prejmejo značke in diplome. Diplome podpišeta predsednik in tajnik organizacije, ki je odlíčje podelila. Na diplomu mora biti datum podelitve (ne izročitve).

11. člen

Odlíčja se izročajo ob posebnih priložnostih na primerno slovesen način. Praviloma izroča odlíčja predsednik ali zastopnik organa, ki je odlíčje podelil.

12. člen

Odlíčja Anton Janša I., II. in III. stopnje se lahko nosijo ob posebne svečanih prilikah na suknjiču v sredini gornjega levega žepa, ob pogrebu odlikovanca pa na blazini za odlikovanja.

Simbol odlíčja (mala značka) se nosi samo na levem zavihku suknjiča.

13. člen

Ta pravilnik začne veljati, ko ga sprejme občni zbor Zveze čebelarških društev Slovenije. Z dnem sprejetja preneha veljati stari pravilnik.

APIS M & D. D.O.O.
MARKO DEBEVEC
ČUŽA 7
61360 VRHNIKA
telefon: (061) 751-282

PRIZNANO VZREJEVALIŠČE Matic
DEBEVEC – VRHNIKA
SPREJEMA PREDNAROČILA ZA
KVALITETNE SELEKCIONIRANE
IN OZNAČENE MATICE
KRANJSKE PASME.
ČEBELARJEM NUDIM TUDI
ČEBELJE DRUŽINE NA 5, 7
SATOV MESECA MAJA.

OBVEŠČAMO VSE ČEBELARJE IN ČEBELARSKA DRUŠTVA, da izdelujemo hladno valjane nelomljive satnice vseh dimenzij:

- satnice naredimo iz prinešenega voska (predelava).
- imamo urejeno vso dokumentacijo (dovoljenja) in pogoje za izdelavo.
- satnice steriliziramo na 120 °C v oljnih sterilizatorjih.
- še bolje je, če se za nabavo satnic dogovorite v okviru čebelarškega društva, po dogovoru lahko pridemo po vaš vosek tudi mi.
- cene za predelavo voska v satnice so v predsezoni, to je do konca februarja 1991, zelo ugodne.

Osmrtnice

JOŽE HAFNER

V začetku oktobra smo se poslovili od našega čebelarja Jožeta Hafnerja, rojenega leta 1934 v kmečki družini na Godešiču pri Škofji Loki. Že kot mlad kmečki fant je vzljubil čebele in naravo. Čebelaril je

do zadnjih dni življenja s 30 ali več AŽ panji. Kljub zahrbtni bolezni, zaradi katere je moral opustiti svoj poklic šoferja, je bil Jože prizadeven čebelar. Ob 80-letnici loškega čebelarstva je prejel priznanje ČD Škofja Loka. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

ČD Škofja loka

ANTON CEGLAR

Sedaj, ko čebele počivajo in čakajo toplo pomlad, smo se s čebelarškim praporom poslovili od našega člana Toneta Ceglara.

Rodil se je leta 1902. Po poklicu je bil železničar in pri železnici je delal več let. V Radohovi vasi si je ustvaril dom in imel tudi nekaj zemlje. Bil je dober delavec in čebelar. Čebelaril je več kot sedemdeset let s 25

AŽ panji. Pokojni Tone je bil tudi predsednik šentviške družine, dokler se ni le-ta priključila čebelarskemu društvu Stična. Za svoje delo v čebelarstvu je bil odlikovan z odličjem Anton Janša II. in III. stopnje. Mlajšim čebelarjem je rad pomagal z nasveti. Čebele bo še naprej gojil njegov zet, čebelarji iz Stične pa ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Stična

FRANCE KOŠAK

Julija 1990 smo se na pokopališču v Zagradcu poslovili od dolgoletnega člana in staroste našega čebelarškega društva Franceta Košaka iz Tolčan. Čebelaril je polnih 65 let, sprva še v kranjcih, nato pa v AŽ panjih. Bil je dojemljiv za vse novosti. Mlajšim čebelarjem je bil vedno dober svetovalec.

Zamudil ni nobenega strokovnega predavanja ali sestanka, ki ga je organiziralo naše društvo. Bil je soustanovitelj ČD Zagradec leta 1947 in pozneje tudi sedanjega ČD Krka. Za svoje vestno delo v čebelarskem društvu je prejel tudi priznanje in odličje Anton Janša III. stopnje.

Čebelarji smo se poslovili od njega z društvenim praporom in z zahvalo ob odprtem grobu.

ČD Krka

Poapnela zalega je velik problem, ki povzroča čebelarstvu ogromno škodo.

Edini pravi ukrep je zdravljenje, s katerim zavarujemo ličinke in čebeljo družino pred propadom.

ASCOMIZOL®

za uporabo v veterini

Izbirni pripravek za zdravljenje poapnele zalege pri čebelah

- Ascomizol ne deluje samo na povzročitelje poapnele zalege, temveč sočasno tudi na druge nezaželenne mikroorganizme v panju.**
- Ascomizol ne pušča rezidov v čebeljih izdelkih.**
- Ascomizol ne onesnažuje okolice.**
- Ascomizol je kompatibilen z drugimi kemoterapevtiki.**

Kontraindikacije

Niso znane.

Karenca

Ni omejitve, ker zdravilo uporabljamo, ko čebele ne pridelujejo medu. Rok trajanja je dve leti.

Opomba

Zdravila ne uporabljamo pri temperaturah, ki so nižje od 15 °C.

Zdravila ne uporabljamo, kadar so v panju mediščni sati, oziroma jih v času terapije odstranimo.

Zdravila ne uporabljamo v času intenzivne čebelje paše.

Zdravilne sladkorne raztopine ne škropimo po čebelah, ampak po satih, s katerih smo odstranili čebele.

Za spomladansko zdravljenje si čimprej priskrbite ascomizol.

Podrobnejše podatke o ascomizolu boste dobili v navodilu ali pri proizvajalcu.

KRKA

tovarna zdravil, p. o., Novo mesto

UMRL JE JOSIP KATALINIČ

V Zagrebu je v 87. letu starosti umrl Josip Katalinič, eden od najbolj znanih hrvaških piscev, prevajalcev, lektorjev in recenzentov na področju čebelarstva v Jugoslaviji. Bil je urednik in eden od piscev zelo znane in kakovostne knjige Pčelarstvo, ki je do sedaj izšla že v sedmih izdajah in je postala učbenik ne samo hrvaških, ampak tudi mnogih slovenskih čebelarjev. Mnogi priznavajo, da te knjige ne bi bilo, če ne bi Josip Katalinič opravil zahtevnega dela urejanja gradiva in priprave za tisk. Seveda je tudi ostalih šest izdaj izšlo pod njegovim vodstvom, saj je bilo vedno potrebno dodati najnovejša dognanja z različnih področij čebelarstva.

Bil je tudi neutruđen sodelavec časopisa Pčela in založniškega podjetja Znanje iz Zagreba. Bil je odličen prevajalec iz slovenščine, tako da je prevedel večino člankov slovenskih avtorjev, ki so bili objavljeni v Pčeli. Nazadnje je lektoriral tudi besedilo za videokaseto Čebelarjenje II v hrvaškem jeziku, honorar pa je podaril Slovenskemu čebelarju.

Bil je neutruđen in vesten delavec ter tudi zelo skromen. Za njegovo delo mu je Čebelarstva zveza Hrvaške podelila zlato plaketo.

Z njim smo tudi slovenski čebelarji izgubili dragocenega sodelavca.

Urednik Janez Mihelič

MIZARSTVO KRŽE – z dolgoletno tradicijo – VRHNIKA

Izdelujemo kvalitetne AŽ panje po konkurenčnih cenah. Panji so iz kvalitetnega smrekovega lesa in rogljičeni (cinkani). Satniki so iz lipovega lesa in vrtani za žičenje. Desetsatne AŽ panje lahko dobite takoj, za ostale vrste panjev tipa AŽ pa sprejemamo naročila.

Franc Krže, Idrijska 3, 61360 VRHNIKA, telefon (061) 751-317.

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Zveza čebelarstev Slovenije, Cankarjeva 3/II, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: Andrej Dvoršak, Ivan Esenko, mag. Franc Javornik, inž. Ervin Kuhar, dipl. oec. Aleš Mižigoj, inž. Janez Poklukar.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Andrej Dvoršak, mag. Franc Javornik, inž. Janez Poklukar in Pavle Zaletel.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: prof. Nuša Radinja

Letna naročnina za nečlane znaša 250,00 din. Posamezna številka pa stane 23,00 din.

Članarina, v katero je všteta tudi naročnina za Slovenski čebelar, znaša 190,00 din.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cene reklamnih oglasov: cela stran na ovitku 5.000,00 din, v sredini 4.000,00 din, pol strani 2.000,00 din, četrt strani 1.000,00 din. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za letoletno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 4,60 din za besedo, enaka cena velja tudi za osmrtnice, ki presegajo 40 besed.

Številka dinarskega žiro računa pri SDK v Ljubljani je: 50101-678-48636.

Po mnenju št. 421-1/74 pristojnega republiškega organa je časopis oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiska Tiskarna KURIR Ljubljana, Ljubljana Parmova 39

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

OBVEŠČAMO CENJENE KUPCE O SPREMEMBI IMENA PODJETJA

G.K. »MEDIMURJE«
ČAKOVEC
RJ HODOŠAN

v ime

P.S. »MEDIMURJE«
ČAKOVEC
D.D. »MEDIT«
HODOŠAN

Proizvajamo in prodajamo: vse vrste panjev in pripadajočih delov po zelo dostopnih cenah.

TIPI PANJEV:

LR-S	916,00 din	AŽ-11	964,00 din
LR-V	987,00 din	DB-12	1115,00 din
LR-C	940,00 din	AŽ-7	535,00 din nukleus
LR-T	1064,00 din	LR-S PAK	730,00 din
AŽ-10	870,00 din	LR-MEOT	954,00 din

Vse ostale informacije lahko dobite na telefon (042) 87-850.

ČEBELARJI!

PORAVNAJTE ČLANARINO ZA LETO 1991 PRI BLAGAJNIKU
VAŠEGA DRUŠTVA (ZA ZČDS 210,00 din)
ŠE PRED 1. JANUARJEM 1991!

MALI OGLASI

IZDELUJEM vse vrste AŽ panjev od 9 do 12 satov in prašilčke na 5 in 7 satov ter LR panje in smukalce za cvetni prah. Ugodni plačilni pogoji in konkurenčne cene. Mizarstvo DOBNIKAR, tel.: (064) 43-007.

PRODAM TAM 5000 s 36 čebeljimi družinami v AŽ panjih. Hauzer, Zg. Hajdina 142, Ptuj, tel.: (062) 7871-160.

TUDI LETOS grelci za panje zagotavljajo zanesljivo prezimovanje, omogočajo zgodnji načrtovan razvoj čebelje družine, preprečujejo prehlade zalege ob hudem nihanju zunanjih temperatur in s tem preprečujejo pojav pohlevne gnilobe. Visoko kakovostni električni termostat z LCD displejem nima stranskih učinkov in je zelo poceni. ERWO 41000 Zagreb, Prilesje 40, tel.: (041) 240-064 med 9. in 19. uro.

IZDELUJEM plastične pokrove za steklene kozarce z navojem in brez navoja. Anton Bizjak, tel.: (067) 23-586.

KUHAM voščine do 30. marca 1991. Gregor Knez, Brdinje 20, Ravne na Koroškem.

PRODAMO čebelnjak in PVC napajalnike. Matija Japelj, Na klancu 12, Vrhnika, tel.: (061) 751-372.

IZDELUJEM sterilne hladnovaljane satnice vseh dimenzij in prekuhavam vaš vosek. Informacije tel.: (063) 713-620.

PRODAM prikolico čebelnjak Regal v delu, 10 devetsatarjev za osebni avto. Cena: samo material. Boštar, Cesta na Rupo 1 (Kokrica), Kranj.